

TEFSİR USULÜ GENEL TEKRAR

- **Metluv vahiy**, Kur'an'da yazılı bulunan ayetlere denir.
- **Gayri metluv vahiy**, Kur'an'da yazılı olmadığı halde Efendimize bildirilen vahiylerdir.
- **Tehannüs**: Efendimiz'in Hira Dağı'ndaki mağaraya çekilip orada belirli gecelerde tek başına ailesinin yanına dönmeden ibadet etmesine denir.
- **Fetretü'l vahiy**: Alak Suresinin ilk beş ayetinin nüzulünden sonra vahyin bir müddet kesildiği döneme denir.
- Fetret döneminden sonra gelen ilk vahiy **Müddessir** Suresinin ayetleri olmuştur.
- Uzun bir zamandan sonra ikinci bir kesinti **Duha** Suresinin nüzulünden önce yaşanmıştır.
- **Fetret dönemi**: Hz. Muhammed'in tebliğine başlamasıyla sona erdiğinden bahsedilen dönemdir. Hz. İsa ile Hz. Peygamber arasındaki zaman dilimi.

VAHYİN NÜZUL AŞAMALARI

- **LEVH-i MAHFUZ:** Allah tarafından kuran korunmuştur.
- **BEYTÜ'L İZZE:** Kur'an Levh-i mahfuzdan Beytü'l izzeye toptan indirildi.
- **TENCİMU'L KURAN:** Kur'an'ın Beytü'l izzeden efendimize 23 yıl boyunca parça parça indirilmesidir.

Vahyin Geliş Şekilleri

1. Hz. Peygamberin uyurken gördüğü sadık rüyalar (Ayetler rüya yolu ile gelmemiştir)
2. Cebrâîl'in aslî suretiyle görünerek vahiy getirmesi
3. Cebrail'in görünmeden çingirak sesine benzer bir sesle vahiy getirmesi
4. Uyanık iken meleğin görünmeden kalbine vahyi ilka etmesi
5. Cebrail'in insan suretine girerek vahyi getirmesi (**Dihye el Kelbi**)

Vahiy Kâtipleri

- Mekke'de ilk vahiy kâtipliğini **Abdullah b. Sa'd b. Ebi Sarh** yapmıştır.
- Medine'de ilk vahiy kâtipliğini ise **Ubey b. Ka'b** yapmıştır.
- Medine tefsir ekolünün kurucusudur.
- Ondan sonra **Zeyd b. Sabit** bu görevi devamlı sürdürmüştür.

Vahye Ait Bazı Terimler

El-Hadarî: Hz. Peygamber'e seferde ve misafirlikte bulunmadığı zamanlarda inen vahiy

Es-Seferî: Hz. Peygamber'e yolculukta veya savaşta bulunduğu sırada nâzil olan vahiy

En-Nehârî: Gündüz nâzil olan vahiy

El-Leylî: Geceleyin inen vahiy

Es-Sayfî: Yazın nâzil olan vahiy

Eş-Şitâî: Kışın nâzil olan vahiy

El-Firâşî: Hz. Peygamber **yatağında** iken nâzil olan vahiy

El-Ardî: Hz. Peygamber yeryüzünde iken nâzil olan vahiy

Es-Semâî: Hz. Peygamber semâda iken inen vahiy

Kuranın Cem'i (toplanması)

- Kur'ân'ın resmî olarak bir cilt haline getirilmesi **Hz. Ebû Bekir** döneminde olmuştur.
- Kur'ân'ın toplanması fikrini veren sahabe **Hz. Ömer'dir.**
- **Kur'ân'ın bir cilt halinde toplanmasının en önemli sebebi, Yemâme savaşında 70 kurrâ sahabînin şehid edilmesidir.**
- Hafızların şehit düşmesi ile **Kur'an'dan bir şeyin zayi olma korkusu** sebebiyle Kur'an bir araya getirilmiştir.
- **Yemame** savaşı Hz. Ebu Bekir zamanında yapıldı. Akrabalar savaşı olarak bilinir. Bedir savaşından sonra yapılan en şiddetli savaştır.
- Hz. Peygamber'in sağlığında Medine'ye gelip onunla görüşen ve daha sonra peygamberlik iddiasında bulunan **Müseylimetülkezzâb** ile **Halid b. Velid** arasında yapıldı
- Kuranın Cem'i (toplanması) için toplanan Heyetin başkanı **Zeyd b. Sâbit'tir.**

- Kur'ân bir araya getirildikten sonra Tevbe suresinin son iki ayeti ve Ahzap suresinin 23. Ayetini Zeyd b. Sâbit, **Huzeyme b. Sabit** el- Ensari'nin yanında bulmuştur.
- **Huzeyme b. Sabit:** Resûl-i Ekrem ona “*şehâdeti iki şahit yerine geçen kimse*” anlamında “**züşşehâdeteyn**” lakabını vermiştir.
- Hz. Ebu Bekir döneminde toplanan Kuran'a **Abdullah b. Mesud'un** teklifiyle **Mushaf** ismi verilmiştir.

Zeyd b. Sabit'in Görevlendirilme Nedenleri

- Uzun süre vahiy kâtipliği yapmış olması,
- Zekâ ve hafızasıyla ün yapmış olması,
- Kur'an'ın bütününü ezbere biliyor olması,
- Hakkında hiçbir şaibenin olmaması,
- Resulullah hayatta iken Kur'an'ın tamamını toplamış olması
- Müslümanların güvenini kazanmış olması
- Resulullah Efendimizin Cebrail ile yaptığı son mukabeledeki son arzada kendisinin de bulunmuş olması

Kur'ân'ın çoğaltılması (İstinsâh)

- Kur'ân'ın çoğaltılması **Hz. Osman** döneminde olmuştur.
- Fikri veren komutan **Huzeyfe b. Yeman'dır.**
- Dört Halife Dönemi'nde gerçekleştirilen **Azerbaycan ve İrminiyye** fetihleri sırasında Iraklı ve Şamlı askerler arasında Kur'an'ın okunuşu konusunda tartışmalar çıktı.
- Olayların büyümesi ve ordu içerisinde bir ayrışmaya neden olması ihtimali üzerine, **Huzeyfe b. Yeman** durumu dönemin halifesine bildirdi ve ondan gerekli önlemi almasını istedi.
- Bu olay üzerine alınan önlem Kur'an'ın çoğaltılması ve bazı merkezlere yollanmasıdır.
- Hz. Osman, Hafsa validemizin elindeki Mushaf'ı çoğaltarak belli başlı merkezlere göndermeye karar vermiştir.
- İstinsah heyetinin başkanı **Zeyd b. Sâbit'tir.**

Kuranın Cem'i için toplanan Heyette bulunan sahabiler	Kur'ân'ın çoğaltılması için toplanan Heyette bulunan kişiler
<ol style="list-style-type: none">1. Hz. Ali2. Hz. Osman3. Abdullah b. Mes'ud4. Ebu Musa el Eşari5. Ubey b. Kab6. Ebu Derda7. Zeyd b. Sâbit	<ol style="list-style-type: none">1. Zeyd b. Sâbit2. Abdullah b. ez-Zübeyr3. Sa'îd b. el-Âs4. Abdurrahman b. Hâris

HAS OLAN ZEYD KURANI ÇOĞALTI.

Kur'an Nüshalarının Gönderildiği Beldeler

ME Me diyerek KUŞA BASan kuzuya BAHarda YEM verdim

Mekke

Medine

Kufe

Şam

Basra

Yemen

Bahreyn

Hz. Osman, Kur'ân'ı çoğaltacak olan heyete, şu prensiplere göre çalışmalarını talimatı verdi;

- Ebû Bekr döneminde toplanan Mushaf esas alınacaktır.
- Hz. Peygamber'in son arzada okumuş olduğu **bir harf alınacak**, geriye kalan altı harf alınmayacaktır.
- Bu nüshalara tilâveti nesh edilmiş âyetler yazılmayacaktır.
- Heyetteki üyeler arasında lehçe bakımından herhangi bir ihtilaf çıkarsa, **Kureyş lehçesi tercih edilecektir.**
- Birkaç Kur'ân nüshası istinsah edilerek çeşitli beldelere gönderilecektir.
- Sûreler bugün elimizdeki Kur'ân'larda olduğu şekilde tertîb edilecektir.
- Çeşitli maksatlarla kaydedilen birtakım özel not ve kayıtlar bu Mushaf'lara yazılmayacaktır.

KUR'AN'IN CEM' VE İSTİNSAHI

- Kur'ân'ın resmî olarak bir cilt haline getirilmesi **Hz. Ebû Bekir** döneminde olmuş, **Hz. Osman** döneminde de çoğaltılmıştır.
- Kur'ân'ın, **Hz. Ebû Bekir döneminde toplanmasındaki asıl amaç**, onun zayi olmasını önlemek,
- **Hz. Osman döneminde çoğaltılmasındaki asıl gaye ise**, Hz. Peygamber'in sarâhaten tasvip ettiği kırâat şekilleri dışında kalan diğer bütün kırâat farklılıklarını ortadan kaldırarak Müslümanlar arasında birliği sağlamak.
- **Hz. Ebû Bekir'in** zamanında toplanan Mushaf **yedi harfi** ihtiva ediyordu.
- **Hz. Osman** zamanında istinsah edilen nüshalar ise, **son arzada Kur'âniyeti** kesinleşmiş olan tek bir harfe göre yazılmıştı.

KUR'ANIN NOKTALANMA VE HAREKELENMESİ

- Kaynaklara göre tarihte ilk defa Kur'ân'a noktalama koyan kişi **Ebû'l-Esved ed-Dü'elî'dir.**
- **Nasr b. Âsım** ve **Yahyâ b. Ya'mer** Kur'ân'a, yazılış şekilleri birbirine benzeyen harfleri birbirinden ayırmak için noktalar koymuşlardır.
- Be- Te- Se harflerinin noktalarını koyarak harfleri birbirinden ayırmışlardır.
- Kur'ân'a, bugünkü harekeleri koyan kişi **Halil b. Ahmed'dir.**

TAHAYYÜL

• SECAVENDLER

- Günümüzde Müslümanların elindeki Mushaflarda bulunan vakıf işaretlerine **Muhammed bin Tayfur es Secâvendî'nin** ismine atfen “**secâvendler**” denilmektedir. Her birinin bir anlamı vardır.
- Vakıf işaretleri konusunda ilk defa **Muhammed bin Tayfur es-Secâvendî** tarafından bir çalışma yapılmış ve ط ج ز ص ط harfleriyle vakıf yerleri işaretlenmiştir.
- Daha sonra bazı harflerin ilavesiyle son şeklini alan vakıf işaretleri Müslümanlar arasında yayılmış ve kabul görmüştür.
- Bu faaliyetler kronolojik olarak önce **harekelenmiş**, sonra **noktalanmıştır**. Daha sonra da Kur'an'a **durak işaretleri** ilave edilmiştir.
- **Ebu Bekr b. Mücahid**: Kitâbü's-Seb'a adlı eserinde sahih kıraatleri yedi olarak belirleyen ve yapmış olduğu tasnif, sonraki süreçte İslam dünyasında büyük oranda kabul gören âlim'dir.

2024 DİKAB TEFSİR USULÜ

1.

- I. Vahyin sona ermesi ile Hz. Muhammed'in vefatı arasındaki sürenin Kur'an'ın çoğaltılması için yeterli olmaması
- II. Hz. Osman Dönemi'nde beldeler arasında kıraatte bazı ihtilafların çıkması
- III. Müseylimetül kezzabın peygamberlik iddiasında bulunması

Verilenlerden hangileri Hz. Osman Dönemi'nde Kur'an'ın çoğaltılarak belli başlı şehirlere gönderilmesinin sebeplerinden değildir?

- A) Yalnız I
- B) Yalnız II
- C) I ve II
- D) I ve III
- E) II ve III

CEVAP ANAHTARI: D

2024 MBSTS TEFSİR USULÜ

3. Mushaflarda kullanmakta olduğumuz bugünkü hareke sistemini geliştiren ve son hâlini veren kişi aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Ali b. Ebu Talib
- B) Abdullah b. Abbas
- C) Abdullah b. Mesud
- D) Zeyd b. Sabit
- E) Halil b. Ahmed

Cevap Anahtarı: E

2024 DHBT KURANI KERİM TEFSİR USULÜ

13. Basra Valisi Ziyad b. Ebih, Ebü'l-Esved ed-Düeli'den Kur'an'ın daha rahat okunması ve anlaşılması için bir çalışma yapmasını ister. İlk başta o, bu görevi kabul etmek istemez. Ancak Ziyad onu ikna eder ve sonunda Ebü'l-Esved bu görevi yerine getirir.

Bu parçada bahsedilen görev aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Kur'an harflerinin noktalanması
- B) Durak işaretlerinin gösterilmesi
- C) Kur'an'ın harekelenmesi
- D) Hizb ve cüzleri belirten işaretlerin eklenmesi
- E) Ayet sonlarını belirten işaretlerin konulması

Cevap Anahtarı: C

DHBT 2020 ORTAÖĞRETİM TEFSİR USULÜ

4. Kitâbü's-Seb'a adlı eserinde sahih kıraatleri yedi olarak belirleyen ve yapmış olduğu tasnif, sonraki süreçte İslam dünyasında büyük oranda kabul gören âlim aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Ebu Bekr b. Mücahid
- B) Nasr b. Asım
- C) Ebü'l-Esved ed-Düeli
- D) Halil b. Ahmed
- E) Yahya b. Ya'mer

CEVAP ANAHTARI: A

TEFSİR USULÜ 2023 MBSTS

5. "...Onu, insanlara ağır ağır okuyasın diye ayırdık ve azar azar indirdik." (İsra, 17:105-106) ile "...Biz onu parça parça indirdik." (Furkan, 25:32) ayetlerinde Kur'an'ın bir defada değil de belirli aralıklarla ve karşılaşılan durumlara binaen indirildiği anlatılmaktadır.

Bu parçada anlatılan durum aşağıdaki kavramlardan hangisiyle ifade edilmektedir?

- A) Tesbitü'l-Kur'an
- B) İcazü'l-Kur'an
- C) Tencimü'l-Kur'an
- D) Levh-i mahfuz
- E) İstinsahü'l-Kur'an

CEVAP ANAHTARI: C

5. Hz. Muhammed'e muhtelif zaman ve mekânlarda vahiy geldiği bilinmektedir. Vahiyler; Hz. Muhammed'in mukim olduğu ve sefere çıktığı zamanlarda, gece ve gündüz vaktinde, yaz ve kış mevsiminde, Hicret'ten önce ve sonra gelenler şeklinde tasnif edilmiştir.

Bu parçada aşağıdaki terim ikililerinin hangisinden söz edilmemiştir?

- A) Hadar-seferi
- B) Ardi – semai
- C) Nehari-leyli
- D) Sayfi-sitai
- E) Mekki – Medeni

CEVAP ANAHTARI: B

14. "Ey Kitap Ehli! Peygamberlerin arası kesildiği bir sırada, Bize ne müjdeleyici bir peygamber geldi ne de bir uyarıcı demeyesiniz diye, işte size (hakikati) açıklayan elçimiz (Muhammed) geldi,(Evet) size bir müjdeleyici ve uyarıcı gelmiştir. Allah, her şeye hakkıyla gücü yetendir." (Maide, 5:19)

Bu ayette Hz. Muhammed'in tebliğine başlamasıyla sona erdiğinden bahsedilen dönem aşağıdakilerden hangisiyle isimlendirilmektedir?

- A) Mihne
- B) Fetret
- C) Taklit
- D) Tedvin
- E) Fitne

Cevap Anahtarı: B

DİKAB 2023 TEFSİR USULÜ

4. Hz. Muhammed'in vefatından sonraki dönemde ayetlerin farklı şekillerde okunması özellikle Medine dışındaki Müslümanlar arasında kıraat ihtilaflarına sebep olmuştur. Bunun üzerine Hz. Osman bir komisyon kurarak belirli ilkeler çerçevesinde Kur'an'ın çoğaltılmasını istemiştir.

Aşağıdakilerden hangisi bu ilkelerden biridir?

- A) Sure tertibinde Hz. Ali mushafının esas alınması
- B) Yazım ihtilafında Kureyş lehçesinin belirleyici olması
- C) Özel mushaflardaki açıklama notlarının dikkate alınması
- D) Tilaveti mensuh ayetlerin mushafa dâhil edilmesi
- E) Çoğaltmada Zeyd b. Sabit'in özel mushafına müracaat edilmesi

Cevap Anahtarı: B

7. Ulumu'l-Kuran'a dair kaynaklarda Kur'an ayetlerinin Hz. Muhammed (s.a.v)'e vahyediliş zamanı veya mekânı dikkate alınarak bazı ayetler farklı kavramlarla nitelendirilmiştir.

Buna göre, aşağıdaki kavramlardan hangisi yukarıda belirtilen konu ile ilgili kavramlar arasında yer almaz?

- A) Hadari
- B) Seferi
- C) Leyli
- D) Şitai
- E) Mecâzi

CEVAP ANAHTARI: E

15. Dört Halife Dönemi'nde gerçekleştirilen Azerbaycan ve İrminiye fetihleri sırasında Iraklı ve Şamlı askerler arasında Kur'an'ın okunuşu konusunda tartışmalar çıktı. Olayların büyümesi ve ordu içerisinde bir ayrışmaya neden olması ihtimali üzerine, Huzeyfe b. Yeman durumu dönemin halifesine bildirdi ve ondan gerekli önlemi almasını istedi.

Bu olay üzerine alınan önlem aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Kur'an materyallerinin derlenip mushaf hâline getirilmesi
- B) Ordulara kadı tayini uygulamasının başlatılması
- C) Kur'an'ın çoğaltılması ve bazı merkezlere yollanması
- D) Kur'an harflerinin noktalanması ve harekelenmesi
- E) Kur'an öğretimi için bir darü'l-Kur'an yaptırılması

CEVAP ANAHTARI: C

KUR'ÂN'IN UNSURLARI

- **Âyet:** Kur'ân'ın herhangi bir sûresinde, bir veya birkaç kelime ya da cümleden meydana gelen başından ve sonundan ayrılmış olan bölümlere denir.
- Ayetlerin tertibi **tevkifidir**, yani vahye dayanmaktadır.
- *Ayetlerin tertibinin tevkifi olduğu konusunda ittifak vardır.*
- Kur'ân'ın âyetlere bölünmesi **ihtilaflıdır**.
- Kur'ân'ın en uzun âyeti, **müdâyene âyeti** denilen Bakara sûresinin 282. âyetidir.
- **Müdâyene âyeti** borçlar hukukundan bahseder.
- İlk inen âyetler **Alak** sûresinin ilk beş âyetidir; fetret devrinden sonra da **Müddessir** sûresinin baş kısmı nâzil olmuştur.
- Başında besmele olmayan tek sure **Tevbe sûresidir**.
- **Neml sûresinin** 30. âyetinde geçmesi nedeniyle bismelenin Kur'ân'ın bir âyeti olduğunda ihtilaf yoktur.

Sûre

- Sûrelerin en uzununu, 286 âyeti olan **Bakara** sûresidir.
- Sûrelerin en kısası, 3 âyetten oluşan **Kevser** sûresidir.
- Tam bir sûre olarak ilk inen **Fâtiha** suresidir.
- Tam bir sûre olarak en son inen sure **Nasr** sûresidir.
- Kur'ân'ın sûrelere ayrılması **tevkîfidir**, yani vahye dayanmaktadır.
- Sûrelerin Tertibi ise ihtilaflıdır.

TEVKİFİ OLANLAR

1. Ayetlerin tertibi
2. Kur'an'ın Surelere ayrılması

• **Sûrelerin Tasnîfi**

- **1. es-Sebu't-tuvel:** En uzun yedi sûre demektir. Bunlar, Bakara, Âl-i İmrân, Nisâ, Mâide, En'âm, A'râf, Enfâl-Tevbe'dir.
- **2. el-Mi'ûn:** Ayet adedi yüz civarında olan sûrelerdir.
- **3. el-Mesânî:** Âyet adedi yüzden az olan sûrelerdir.
- **4. el-Mufassal:** Kaf sûresinin başından Nâs sûresinin sonuna kadar olan **kısa sûreleri** içine almaktadır.

• **Sûrelerin İsimleri**

- Bakara-Âl-i İmrân surelerine **Zehrevân** denilmektedir.
- Felak-Nâs surelerine **Muavvizeteyn** denilir.
- İhlas, Felak ve Nâs surelerine **Muavvizat** denilir.

Mekkî ve Medeni Sureler

Surelerin Mekki veya Medeni oluşları hakkında üç görüş vardır:

- 1. Vahyin indiği mekân dikkate alınarak yapılan taksim:** Buna göre Mekke'de ve (Mina ve Arafat gibi) Mekke'ye yakın yerlerde nâzil olan ayet ve surelere Mekkî, Medine'de ve (Bedir ve Uhud gibi) Medine'ye yakın yerlerde inen ayet ve surelere Medeni denir.
- 2. Muhataplar dikkate alınarak yapılan taksim:** Buna göre, Mekkelilere hitap eden ayet ve surelere Mekki, Medinelilere hitap eden ayet ve surelere de Medeni denmektedir.
- 3. Zaman dikkate alınarak yapılan taksim:** Buna göre, hicretten önce inen ayet ve surelere Mekki, sonra inen ayet ve surelere de Medeni denir.

Mekki Surelerin Özellikleri

1. Kıssaların anlatılması
2. Bakara sûresi hariç, içinde Âdem ve İblîs kıssasının anlatılması
3. İçinde “kellâ” lafzının bulunması
4. İyi ahlaka sarılmaya teşvik edilmesi
5. Ayetlerin kısa ve hararetli olması
6. Secde âyeti ihtiva etmesi
7. Kasemlere yani yeminlere fazla yer verilmesi
8. Ruhani cezbeler ve tatlı musiki ahenklerin olması
9. Tevhid, nübüvvet ve ahiret inancının vurgulanması
10. “Ey iman edenler” yerine, “Ey İnsanlar” ibaresinin yer alması
11. Bakara ve Âl-i İmrân Sûreleri hariç, başında hurûf-ı mukatta’a bulunması
(Bakara ve Âl-i İmrân Sûreleri **Medenidir**)

Medeni Surelerin Özellikleri

1. İçinde münafıklardan bahsedilen sûreler (**Ankebût** sûresi hariç)
2. Cihâda izin veren ve cihad hükümlerini beyan eden sûreler
3. Hudûd ve miras paylaşımından bahseden sûreler
4. Bazı istisnalar dışında, içinde “ey îmân edenler” ibaresi bulunan sûreler
5. İbâdât ve muâmelât konuları tafsilatlı olarak yer alan sûreler
6. Ehl-i kitabın batıl inançları ve yanlış davranışlarını anlatıp onları İslâm’a davet eden sûreler
(**Ankebût** sûresi **Mekkidir.**)

TAHAYYÜL

2024 MBSTS TEFSİR USULÜ

4. Mekki surelerle ilgili;

- I. "Ya eyyühennas" ibaresinin bulunması,
- II. cihat hükümlerini ihtiva etmesi,
- III. hudud ve miras paylarını içermesi,
- IV. Âdem ve İblis kıssalarından sıklıkla bahsetmesi

özelliklerinden hangileri doğrudur?

- A) I ve II
- B) I ve IV
- C) II ve III
- D) II ve IV
- E) III ve IV

Cevap Anahtarı: B

9. Kur'an'daki ayetlerin sayısı konusunda farklı görüşler bulunmaktadır. İbn Abbas 6216, Basralılar 6204, Medineliler 6219, Şamlılar 6226, Kûfeliler de 6236 ayet bulunduğunu kabul etmişlerdir.

Buna göre

- I. bazı ayetlerin sonlarının nerede bittiği,
- II. bismelenin ayet olarak kabul edilmesi,
- III. huruf-i mukattaanın müstakil bir ayet olması,
- IV. bazı ayetlerdeki hükümlerin nesh edilmesi

tartışmalarından hangileri bu farklılaşmanın sebepleri arasındadır?

- A) I ve III
- B) I ve IV
- C) II ve III
- D) I, II ve III
- E) II, III ve IV

Cevap Anahtarı: D

3. Vahy edilen ayetlerin Kur'an'ın hangi suresinde ve surenin neresinde yer alacağı hususu Cebrail'in bildirmesi sonucunda Hz. Muhammed tarafından belirlenmiştir.

Ayetlerin tertibiyle ilgili bu durum aşağıdaki kavramlardan hangisiyle ifade edilmektedir?

- A) Tevkifi
- B) İçtihadi
- C) Vahyi
- D) Tenzili
- E) İlahi

CEVAP ANAHTARI: A

5. "...Onu, insanlara ağır ağır okuyasın diye ayırdık ve azar azar indirdik." (İsra, 17:105-106) ile "...Biz onu parça parça indirdik." (Furkan, 25:32) ayetlerinde Kur'an'ın bir defada değil de belirli aralıklarla ve karşılaşılan durumlara binaen indirildiği anlatılmaktadır.

Bu parçada anlatılan durum aşağıdaki kavramlardan hangisiyle ifade edilmektedir?

- A) Tesbitü'l-Kur'an
- B) İcazü'l-Kur'an
- C) Tencimü'l-Kur'an
- D) Levh-i mahfuz
- E) İstinsahü'l-Kur'an

CEVAP ANAHTARI: C

4. Aşağıdakilerden hangisi surelere, ayet sayıları dikkate alınarak verilen isimlerden biri değildir?

- A) Sebu't-tival
- B) Hevamim
- C) Mesani
- D) Muin
- E) Mufassal

Cevap Anahtarı: B

9. Farklı materyaller üzerinde kayıtlı bulunan Kur'an ayetlerinin Hz. Ebu Bekir döneminde derlenip Mushaf hâline getirilmesi ve bu Mushaf'ın Hz. Osman döneminde çoğaltılması, aşağıdakilerden hangisiyle ifade edilmektedir?

- A) Cem ve istinsah
- B) Hıfz ve tespit
- C) Sema ve kitabet
- D) Tasnif ve teksir
- E) Te'lif ve tedvin

CEVAP ANAHTARI: A

Tefsîr: Kur'ân âyetlerini Arap dili ve edebiyatı açısından tahlile tâbi tutup kastedilen manayı tespit etmek demektir.

Te'vîl: Ayetin lafzî tahlilinden sonra ortaya çıkan manasını, -makul ve kuvvetli delillerle desteklenmiş olmak şartıyla muhtemel manalarından bağlamına en uygun olana çevirme faaliyetidir.

Tercüme: Bir sözün manasını diğer bir dilde dengi bir tâbirle aynen ifade etmek demektir.

Meâl: Bir sözün manasını tam olarak değil de biraz noksanıyla ifade etmek demektir.

Te'vil ile Tefsir Arasındaki Farklar

Tefsir, Peygamber ve sahabeden geldiği için kesinlik arz eder.	Te'vil ise kesinlik ifade etmez.
Tefsir, çoğunlukla ayetlerin lafızlarında görülür.	Te'vil ise, lafızların manalarında görülür.
Tefsir, hakikat yoluyla lafızların zahiri manalarını ortaya çıkarmaktadır.	Te'vil ise, onların içsel anlamlarını ortaya çıkarmaktadır.
Tefsir, hakikate delalet ettiği için ekseriyetle tek bir anlam söz konusudur.	Te'vil ise, yoruma müsait olması hasebiyle birden çok anlam söz konusudur.
Tefsir semavi kitaplarda kullanıldığı gibi bunların dışındaki kitaplarda da kullanılmaktadır.	Te'vil, genellikle semavi kitaplarda kullanılır.

Tevilin Çeşitleri

Beyani Tevil:

- Bu yöntem, daha ziyade kelimcilerin, fakihlerin, müfessir ve dilcilerin kullandığı bir yorum yöntemidir.
- Kuran'dan **anımlar üretmek** olarak tanımlanır.
- Akli, naklin önüne geçirmedeği için tevilin şartlarını taşımaktadır.

Burhani Tevil

- İslâm düşüncesindeki en meşhur kuramcısı **İbn Rüşd**'dür.
- Nassları bütünsellik içinde ele alarak, **zâhirî** manalarına uygun düşecek şekilde yorumlamaktadır. Çünkü ona göre akılla elde edilen bilgiyle, vahiy yoluyla elde edilen bilgi asla birbirine ters değildir; aksine uyum halindedir.
- **Akli naklin önüne geçirirler.**

İrfani tevil

- Tasavvuf erbabının kalbine sezgi, keşf ve ilham yoluyla doğan bir bilgi türüdür.

TEFSİR USULÜ 2023 İHL

7. Kur'an tefsiriyle alakalı öne çıkan kavramlardan biri tevildir. Bu kavram genel olarak farklı anlamlara gelme ihtimali olan ayetleri zahirinden koparmadan yorumlamak şeklinde tanımlanmaktadır. Kaynaklarda tevilin kendine özgü farklı türlerinin bulunduğu da ifade edilmektedir. Örneğin bazı ayetlerle alakalı sufilerin keşif ve ilham yoluyla ulaştıkları bilgi, bir tevil türü olarak kabul edilmektedir.

Bu parçada bahsedilen tevil türü aşağıdakilerden hangisi kapsamında değerlendirilmektedir?

- A) İrfani
- B) Beyani
- C) Burhani
- D) Lügavi
- E) İçtimai

Cevap Anahtarı: A

Hz. Peygamber'in Yaşadığı Dönemde Tefsir

- ✓ Hz. Peygamber sözlü olarak Kur'an'ın tamamını tefsir etmiş değildi.
- ✓ Bu yüzden o, sadece **mutlak**, **mücmel**, **müteşâbih** ve **mübhem** âyetleri zaman zaman ihtiyaç oranında tefsir etmiştir.

Resulullah Efendimizin Kur'an'ı Açıklama Yöntemleri

- Mücmelin Tebyini
- Mübhemin Tafsili
- Mutlakın Takyidi
- Müşkilin Tavzihi

SAHABE DEVRİNİN ÖZELLİKLERİ

- Kur'an'ı baştan sona tefsir edilmemesi
- Ahkâm ayetlerinden hüküm çıkarmamaları
- Tefsirin tedvin edilmemesi
- Farklı din ve kültürlerin etkisinin çok az olması

TABIUN DEVRİNİN ÖZELLİKLERİ

- **Kur'ân'ın tamamının tefsir edilmesi**
- Tefsîrin bu dönemde henüz tedvin edilmemesi
- **Ekolleşmenin oluşması**
- Ahkâm âyetlerine yönelik geniş izahlara yer verilmesi
- Mezhebi görüş farklılıklarının temelini oluşturacak fikri tartışmaların başlanması
- **ETBA'UT TABIUN DEVRİNİN ÖZELLİKLERİ**
- Tefsirin tedvin edilmesi

Abdullah B. Abbas / Mekke

- Hz. Osman'ın hilâfeti döneminde **hac emiri**
- Hz. Ali zamanında da **Basra valisi**
- Hz. Peygamber'in vefatı sırasında henüz **13** veya **15 yaşlarındaydı**.
- Peygamberimiz kendisi için "Allah'ım ona kitabı öğret, onu dinde fakih kıl" diye **dua etmiştir**.
- Mekke Tefsîr mektebinin **kurucusudur**.
- Ashap devrinden itibaren **hibru'l-ümme** (ümmetin bilgini), **Tercümânu'l-Kur'ân** (Kur'ân'ın Hz. Peygamber'den sonra en yetkili müfessiri) unvanlarıyla anılagelmiştir.
- Çok hadis rivâyet eden **(müksirûn) sahabilerdendir**.
- Kendisine sorulan İslami meseleleri cevaplandırmakla kalmamış, İslam'dan evvelki durumu, hatta insanlığın yaratılışından bile bahsetmiştir.
- Bu hususlarda **Yahudilerden çok istifade etmiş**, Kab'ul Ahbar'ın fikirleri onun işine çok yaramıştır.

Abdullah B. Mesud / Kufe

- **H. Ömer'in** halifeliği zamanında **Kûfe kadılığını** ve **Beytü'l-mal** idaresi görevini yürütmüştür.
- **Kûfe tefsîr** ve fıkıh medresesinin temellerini atmıştır.
- Hadis, tefsîr ve fıkıh ilminde bir otorite kabul edilmiştir.
- H. Peygamber'in yanına **izinsiz girme** müsaadesi olan yegâne sahabidir.
- Vahiy kâtipliği yaptığı için, H. Peygamberin Kuran'a yönelik açıklamalarını daha çok dinlemiştir.
- Özel bir Mushaf yazan çok az sayıda sahâbiden biridir.
- Müşriklere karşı **cehren** ilk Kur'an okuyan kimsedir.
- Kur'an'ın toplandığı kitaba **Abdullah b. Mes'ud'un** teklifiyle **Mushaf** adı verilmiştir.

Übey B. Kab / Medine

- Peygamberimizin ifadesiyle, “en güzel Kur’ân okuyan kişidir.
- “Kur’ân Okuyanların Efendisi” ve “Ensar’ın Efendisi” lakapları da ona aitti.
- **Medine’de** Allah Resûlü’ne **ilk vahiy kâtipliği** yapan zattır.
- **Medine tefsîr** mektebinin kurucusudur.
- **Kırâtte** bir otorite idi.
- Sahâbe içerisinde Allah’ın kitâbını en iyi bilen kişilerden biri olarak sayılmıştır.
- Kur’ân’ın nüzûlünü takip ederek gelen vahiyleri hususi bir şekilde cemetmişti.
- İkinci Akabe Biatı’ndan önce Müslüman olmuştur.

Ali B. Ebi Talip

- Hz. Peygamber Hz. Ali’yi Muhâcirlerle Ensâr arasında yapılan **muâhât** (kardeş edinme) sırasında kendisine kardeş olarak seçmiştir.
- Hz. Peygamber’in vahiy kâtibleri arasında yer alır.
- Bütün gazve ve seriyyelere iştirak ederek, bu savaşlarda Hz. Peygamber’in sancaktarlığını yapmıştır.
- Ashâb-ı kirâm arasında tefsîr, hadis ve fıkıh alanındaki bilgileriyle otoritedir.

Tabiin Döneminde Tefsîr Mektepleri

1. Mekke Tefsîr mektebi

- İlk tefsîr mektebidir.
- Kurucusu, **Abdullah b. Abbas'tır.**
- Nakle dayalı rivayet yöntemi esas alınmıştır.
- Bu ekolün yetiştirdiği en seçkin öğrenciler, Mücâhid b. Cebr, İkrime, Sa'îd b. Cübeyr, Tâvus b. Keysân ve Atâ b. Ebî Rabâh'tır.

2. Medine Tefsîr Mektebi

- Kurucusu **Ubey b. Ka'b'dır.**
- Bu ekolde Ebu'l-Âliye, Muhammed b. Ka'b el-Kurazî ve Zeyd b. Eslem gibi ilim otoriteleri yetişmiştir.

3. Kûfe Re'y Mektebi

- Kurucusu **Abdullah b. Mes'ûd'tur.**
- İslâm âlimleri bu ekolü, ictihâdî hareketlerin çekirdeği kabul edip **rey ekolü** olarak nitelemişlerdir.
- Abdullah b. Mes'ûd'un ders halkasında yetişen âlimler; Alkame b. Kays, Mesrûk b. el-Ecdâ, Esved b. Yezîd, el- Hasan el-Basrî ve Katâde b. Diâme'dir.

2025 MBSTS TEFSİR USULÜ

8. Sahabelerin bir kısmının Kur'an-ı Kerim'in bazı ayetlerini yorumladığı bir kısmının da Kur'an'ı baştan sona tefsir ettiği bilinmektedir. Bunun en önemli göstergesi tefsir literatüründe İbn Abbas, İbn Mesud, Ali b. Ebu Talib gibi sahabelerden tefsir rivayetlerinin nakledilmesidir.

Buna göre sahabeler ayetleri yorumlarken

- I. Arap geleneği
- II. Cahiliye şiiri
- III. Sünnet

kaynaklarının hangilerinden yararlanmıştı?

- A) Yalnız II
- B) I ve II
- C) I ve III
- D) II ve III
- E) I, II ve III

Cevap Anahtarı: E

2025 MBSTS TEFİR USULÜ

9. Bazı sahabeler ayetleri tefsir ederken farklı açıklamalar yapmıştır. Örneğin “seyf” kelimesini “sarîm” veya “mühenned” kelimeleriyle tefsir etmiştir. Sahabeler farklı lafızlarla açıklama yapmış olsalar da hepsinin kastettiği anlam kılıçtır. Aynı şekilde “sırat-ı müstakîm” lafzını bazıları Kur’an, bazıları da İslam diye yorumlamıştır. Esasen İslam, Kur’an’a dayandığından yapılan her iki açıklama birbirinden tamamen farklı değildir.

Sahabelerin bu tarz farklı yorumları aşağıdaki kavramlardan hangisiyle ifade edilir?

- A) İhtilâfü’t-tenevvu
- B) İhtilâfü’t-telazüm
- C) İhtilâfü’t-telaüm
- D) İhtilâfü’l-Kur’an
- E) İhtilâfü’t-tezâd

Cevap Anahtarı: A

2024 DHBT ORTAÖĞRETİM TEFSİR USULÜ

4. Hz. Muhammed'in vefatından sonraki süreçte sahabeler, İslam coğrafyasının farklı bölgelerine göç etmişler ve gittikleri yerlerde bir yandan İslam'ı yaymaya çalışırken diğer taraftan dinî ilimlerin gelişmesine önemli katkılarda bulunmuşlardır. Bu süreçte dikkat çeken şehirlerden biri olan Kufe'de aklın ve reyin ön planda yaklaşım ortaya çıkmıştır.

Aşağıdakilerden hangisi Irak tefsir ekolü olarak da bilinen bu yaklaşımın temsilcilerinden biri değildir?

- A) Abdullah b. Mesud
- B) İbrahim en-Nehai
- C) Alkame b. Kays
- D) Hammad b. Süleyman
- E) Übey b. Ka'b

Cevap anahtarı: E

2024 İHL TEFSİR USULÜ

4. Hz. Osman Dönemi'nde Kur'an'ın çoğaltılması için bir komisyon kurulmuştu. Bu komisyonda Zeyd b. Sabit, Abdullah Zübeyr ve Said b. As gibi sahabeler vardı. Hz. Osman'ın yaptığı bu uygulama, genel kabul görse de sahabelerden biri bu komisyona itiraz etmişti.

Komisyona itiraz eden bu sahabe aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Ali b. Ebu Talip
- B) Abdullah b. Abbas
- C) Abdullah b. Mesud
- D) Ubey b. Kab
- E) Huzeyfe b. el-Yaman

Cevap Anahtarı: C

TEFSİR USULÜ 2023 İHL

6. Sahabeler arasında;

- Kur'an hafızlarının önde gelenlerinden olup müşriklere karşı Kur'an'ı açıktan ilk okuyan,
- fıkıh ve lügat ilimlerinde çalışmalar yapmakla birlikte daha çok kıraat ve tefsir ilminde ön plana çıkan,
- Hz. Osman döneminde Kufe'de Kur'an öğreticiliği yaparak Irak tefsir ekolünün temelini atan,
- Hasan Basri ve Katade gibi pek çok öğrenci yetiştiren

kişi aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Übey b. Kab
- B) Abdullah b. Abbas
- C) Abdullah b. Mesud
- D) Abdullah b. Zübeyr
- E) İbn Şihab ez-Zühri

Cevap Anahtarı: C

TEFSİR USULÜ 2023 MBSTS

8. Hz. Muhammed'in vefatından sonra tefsir çalışmaları belirli bölgelerde yoğunlaşmıştır. Bu bölgelerin başında Mekke, Medine ve Kufe (Irak) şehirleri bulunmaktadır. Bu şehirlerde bazı sahabeler tefsirin gelişmesine öncülük etmiştir.

Bu sahabeler aşağıdakilerin hangisinde sırasıyla verilmiştir?

- A) Abdullah b. Abbas - Übey b. Kab - Abdullah b. Mesud
- B) İkrime - Abdullah b. Abbas - Übey b. Kab
- C) Abdullah b. Mesud - Mücahid - Übey b. Kab
- D) Abdullah b. Abbas- Mücahid- İkrime
- E) Abdullah b. Mesud - İkrime – Mücahid

CEVAP ANAHTARI: A

9. Aşağıdakilerden hangisi tefsirde sahabeye verilen önemin sebepleri arasında yer almaz?

- A) Hz. Muhammed'le görüşme ve bilmediklerini ona sorup öğrenme imkânına sahip olmaları
- B) Kendi dilleriyle nazil olduğu için Kur'an'ın üslup ve inceliklerini iyi anlamaları
- C) Ayetlerin nuzül sebeplerine vâkif olmaları
- D) Kur'an'ı anlama ve yorumlama konusunda ittifak etmeleri
- E) Arap örf, âdet ve kültürünü iyi bilmeleri

Cevap Anahtarı: D

10. Müfessirler Kur'an-ı Kerimi açıklarken,

- I. Ayetlerdeki lafızların asli anlamlarını tespit etmede sözlüklerden,
- II. Ashabı kehf gibi kıssalardaki kapalı kalan yerleri açıklamak için ehli kitap kültüründen,
- III. Ayetlerin ilk dönemlerdeki anlaşılma şeklini görmek için merfu ve mevkuf rivayetlerden istifade etmişlerdir.

Verilen bilgilerde aşağıdakilerden hangisine değınilmemiştir?

- A) Hz. Muhammed'in hadisleri
- B) Sahabe sözleri
- C) Arap dil ve edebiyatı
- D) İsrailiyyat
- E) Tabiun kavilleri

CEVAP E

1. Aşağıdakilerden hangisi Tabiun Dönemi tefsir faaliyetlerinin temel nitelikleri arasında yer almaz?

- A) Baştan sona bütün Kur'an ayetleri tefsir edilmeye başlanmıştır.
- B) Tefsirde ihtilaflar çoğalmaya başlamıştır.
- C) Tefsirde dirayet-rivayet ayrımı belirginleşmiştir.
- D) İsrailiyat türü bilgilerin tefsire girişi çoğalmıştır.
- E) Mezhebi görüş farklılıklarının temelini oluşturacak fikri tartışmalar başlamıştır.

CEVAP ANAHTARI: C

11. Kur'an'ı anlamada önde gelen sahabelerden;

- Kur'an'ın tevili hususunda Hz. Muhammed'in duasına mazhar olan
- "Tercümânü'l-Kur'an" olarak anılan
- Mücahid ve İkrime gibi önemli talebeler yetiştiren

müfessir aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Abdullah b. Zübeyr
- B) Abdullah b. Abbas
- C) Ubey b. Ka'b
- D) Muaz b. Cebel
- E) Ali b. Ebu Talib

Cevap Anahtarı: B

KAYNAK BAKIMINDAN TEFSİR ÇEŞİTLERİ

Rivayet Tefsirleri

- Kur'an'a, Hz. Peygamber'in sünnetine, seleften nakledilen haberlere, Arap dili ve cahiliye Arap şiirine dayanan tefsirdir.
- Rivayet tefsir yönteminde Hz. Peygamber, sahabe, tabiün ve tebei tabiün tefsirleri dikkate alınmaktadır.
- Bilgi aktarımı konusunda tam objektif olma özelliğine sahiptir.
- Müfessire geçmiş ile gelecek arasında köprü olma işlevi yükler.
- İç tutarlılıkları bakımından en güvenilir tefsirlerdir.

• Dirayet tefsiri

- Kur'ân âyetlerini, âyetler ve hadislerle tefsîr etmekle yetinmeyip dil, edebiyat, din ve çeşitli bilgilere dayanılarak, akıl ve içtihatla yapılan tefsîre denir.

Meşhur olan rivâyet tefsirleri

-
- 1. Taberî, Câmiu'l-Beyân
- 2. Semerkandi, Tefsîru'l-Kur'âni'l-Azîm
- 3. İbn Kesîr, Tefsîru'l- Kur'âni'l-Azîm
- 4. El-Begavî, Meâlimu't-Tenzîl
- 5. İbn Ebî Hâtim, Tefsîru'l-Kur'âni'l- Azîm
- 6. Sa'lebî, el-Keşf ve'l-Beyân
- 7. Es-Seâlibî, el-Cevâhiru'l-Hisân
- 8. Suyûtî, ed-Dürrü'l-Mensûr

Rivayet Tefsirleri Toplama Kod

T aberi

E bi Hatim

S emerkandi

S a'lebi

S ealibi

S uyuti

B egavi

İ bn Kesir

H atim

TESSSBİH

Kod: "Elime **4 TESSSBİH** almadan rivayet edemiyorum."

Kod Tanım: Ebi ile başlayan birçok isim olduğu için **E** bi **H** atim'in hem **E** harfini hem de **H** harfini toplama kodumuza ekledik.

Müelliflerin baş harflerini birleştirdiğimizde **TESSSBİH** kelimesi karşımıza çıkmaktadır. 4 S harfini hatırlatmak için 4 TESBİH olarak hikayeleştirilmiştir.

- ✓ Rivayet tefsirlerine **me'sur, menkul, nakli tefsir** adı da verilmiştir.

İBN KESİR- EBİ HATİM- SEMARKANDİ: Semerkantta Kuran tefsirinin **hatmini** bir **Kesim** yaptı.

TABERİ- CEMİUL BEYAN:

Tabaklara Cami resmini çizmişler.

Sa'lebî, el-Keşf ve'l-Beyân:

İnsanlar **Salebin** tadını **keşfedince** ondan vazgeçemez.

Suyûtî, ed-Dürrü'l-Mensûr:

Ayrarı sevmeyen adam **dürüm** ziyafetini **su** ile yaptı.

El-Begavî, Meâlimu't-Tenzîl:

Kur'an **Meali** arabanın **Bagajına** konur mu?

Es-Seâlibî, el-Cevâhiru'l-Hisân

Oğlum **Ali cevher** gibi evlat

Meşhur Olan Rivayet Tefsirleri

✓ 1. ET TABERİ

- ✓ Eserinin adı **Camiul Beyan an Tevil-i Ayi'l Kuran'dır.**
- ✓ Rivâyet tefsîr ekolünün tartışmasız en önemli örneğidir.
- ✓ Eserinde Aklî muhakeme, tercihte bulunma, değerlendirme yapma gibi bazı dirâyet nitelikleri de bulunmaktadır.
- ✓ Hicri ilk dört asra ait tefsîr verilerini Câmiu'l-Beyân adlı tefsirinde toplamıştır.
- ✓ Mücerred ve müstakil rey ile Kur'ân'ı tefsîr etmekten kaçınmıştır.
- ✓ Tefsîrinde itikâdî konulara da yer vermiştir.
- ✓ Kulların fiilleri, Allah'ın görülmesi (rü'yetullah) gibi tartışmalı konulara değinmiştir.
- ✓ Eserinde "tefsîr" yerine "te'vîl" kelimesini kullanır.
- ✓ Taberiye göre asıl olan Kur'ân'ın zâhiridir.

Meşhur Olan Rivayet Tefsirleri

2. Ebul Leys es Semerlandi

Eserinin adı **Tefsiru'l Kur'an'il Azim**'dir.

Hanefi mezhebinin meşhur fakihleri arasında yer alır.

Zâhid bir kişidir.

Tasavvufî-işârî tefsîr ekolün ilk örneklerinden kabul edilir.

İtikada dair görüşleri Maturidilik paralelinde olmuştur.

3. İBN KESİR

Eserinin adı **Tefsiru'l Kur'an'il Azim**'dir.

Rivayet tefsirinin öncüllerinden kabul edilir.

Tefsîru'l-Kur'âni'l-Azîm eserinde yer verdiği rivayetleri isnatlarıyla birlikte nakleder.

İbn Teymiyye'ye çok bağlanmıştır.

İbn Kesîr'e göre sadece re'ye dayanarak Kur'ân'ı tefsîr etmekten sakınmak lazımdır.

Bu tefsîr, âyetlerden hüküm çıkarmada, kapalılıkları beyân etme konusunda en yararlı tefsirlerdendir.

Bu tefsîr, rivâyet tefsîrlerinde yer alan isrâiliyâtın zararlarından okuyucuları genel anlamda korumaya çalışır.

İbn Kesir'e göre tefsir yollarının en güzeli Kur'an'ı Kur'an ile tefsir etmektir.

4. EL HÜSEYİN EL BEGAVİ

Kendisine “Muhyi’ssünne” ve “Rüknu'd-dîn” gibi lakaplar verilmiştir.

Şafii mezhebine mensuptur.

Çalkantılı bir siyasî ortamda yaşamıştır.

Eseri **Meâlimu't-Tenzîl'dir.**

Müteşabih âyetlerden olan hurûf-ı mukatta'a hakkında bir tercihte bulunmaz.

Kelâmî meselelerde kelimelerin görüşlerini nakletmekle yetinir.

Selef ve ehl-i sünnet düşüncesine ters düşen fırkalara cevaplar verir.

DİKAB 2023 TEFSİR USULÜ

8.

- I. Uydurma rivayetlere yer verilmesi
- II. İsrailiyata sık başvurulması
- III. Cahiliye şiirinden yararlanılması

Verilenlerden hangileri rivayet tefsirine yöneltilen eleştiriler arasında yer alır?

- A) Yalnız I
- B) Yalnız II
- C) Yalnız III
- D) I ve II
- E) II ve III

Cevap Anahtarı: D

TEFSİR USULÜ 2023 İHL

12. Her insan gibi müfessirlerin de kendilerine ait bir bakış açısı vardır. Dolayısıyla Kur'an'ı tefsir ederken bundan bağımsız olmaları her zaman mümkün değildir. Onlar farkında olmadan kendi grubunun görüşünü öne çıkarmak, insanları doğru yola iletmek, Kur'an'ın modern bilimlerle ve çağdaş gelişmelerle uyumlu olduğunu göstermek gibi sebeplerle ayetleri bağlamından kopararak yorumlayabilir. Bundan kaçınmak için yapılması gereken, Kur'an'ı kendi bütünlüğü içinde, nazil olduğu ortamı ve bu ortama şahit olan kişilerin verdiği bilgileri merkeze alarak tefsir etmektir.

Bu görüşleri savunan bir kişinin tefsirde aşağıdaki ilkelerden hangisini savunması beklenmez?

- A) Kur'an'ın, Kur'an'la tefsirine itibar etmek
- B) Mezhebî ve ilmî tefsir metotlarını öncelemek
- C) Sahabe açıklamalarını dikkate almak
- D) Hadislere başvurmak
- E) Sebeb-i nüzul bilgisinden yararlanmak

Cevap Anahtarı: B

TEFSİR USULÜ 2023 MBSTS

10. Taberi'nin Camiu'l-Beyan adlı eseriyle ilgili olarak;

- I. Kıraat farklılıklarına yer vermiştir.
- II. İsrailiyattan uzak durmuştur.
- III. Arap şiirinden istifade etmiştir.
- IV. Fıkhi tahlillerde bulunmuştur.

yargılarından hangileri doğrudur?

- A) I ve II
- B) II ve III
- C) I, III ve IV
- D) II, III ve IV
- E) I ve IV

Cevap Anahtarı: C

7. Her insan gibi müfessirlerin de müntesibi olduğu bir grup veya düşünce sistemi mevcuttur. Dolayısıyla Kur'an'ı tefsir ederken bunlardan bağımsız olması kolay değildir. Onlar; insanları doğru yola iletmek, Kur'an'ın modern bilimlerle ve çağdaş gelişmelerle uyumlu olduğunu göstermek veya bağlı bulunduğu grubun görüşünü öne çıkartmak gibi sebeplerle ayetleri bağlamından kopararak yorumlayabilir. Bundan kaçınmak için yapılması gereken Kur'an'ı kendi bütünlüğü içinde, nazil olduğu ortamı ve bu ortama şahit olan kişilerin bilgi ve görüşlerini merkeze alarak tefsir etmektir.

Bu ifadeleri kullanan bir kişinin aşağıdaki tefsir türlerinden hangisini savunduğu söylenebilir?

- A) Dirayet
- B) İçtimai
- C) İşari
- D) Rivayet
- E) İlmî

Cevap Anahtarı: D

5. "Biyografi kitapları kıraat, hadis, tarih gibi ilimlerde otorite kabul edildiğimi ve fıkhıta müçtehit seviyesinde olduğumu yazmaktadır. Tarihu'l-Ümem ve'l-Müluk adlı tarih kitabımın yanı sıra oldukça hacimli bir tefsir kitabım vardır. Camiul-Beyan adlı bu eserimde tefsirini yaptığım ayetle ilgili sahabe ve tabiundan gelen rivayetleri senedlerini belirtmek suretiyle naklettikten sonra 'Bu görüşler içerisinde doğruya en yakın olan şudur...' diye söze girer ve ayetin tefsiriyle ilgili kendi tercihimini belirtirim."

Canlandırma yapılarak görüşlerinden bahsedilen müfessir aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Mukatil
- B) İbn Kesir
- C) Taberi
- D) Matüridi
- E) İbn Ebi Hatim

Cevap Anahtarı: C

12. İslam alimleri arasında;

- I. Tefsiru'l Kurani'l – azim adlı tefsiriyle meşhur olan,
- II. Rivayet tefsirinin öncülerinden kabul edilen,
- III. Eserinde yer verdiği rivayetleri, isnatlarıyla birlikte nakleden

Müfessir aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Taberi
- B) Suyuti
- C) İbn Kesir
- D) Kurtubi
- E) Begavi

CEVAP ANAHTARI: C

4. Kur'an-ı Kerim'in; ağırlıklı olarak Hz. Muhammet'ten, sahabeden ve tabiundan nakledilen sözlerle açıklandığı tefsirler, rivayet tefsirleri olarak tanımlanmıştır.

Aşağıdakilerden hangisi, bu tanıma uygun düşen bir tefsirdir?

- A) Razi- Mefatihü'l-Gayb
- B) Beyzavi- Envaru't-Tenzil
- C) Nesefi- Medariku't-Tenzil
- D) Maturidi- Te'vilat
- E) Suyuti- ed-Dürü'l-Mensur

CEVAP ANAHTARI: E

Dirâyet tefsiri alanında yazılan eserler

- 1. Zemahşerî, el-Keşşâf
- 2. Râzî, Mefâtîhu'l-Gayb
- 3. Kâdî Beydâvî, Envâru't-Tenzîl
- 4. Neseî, Medâriku't-Tenzîl
- 5. Ebû Hayyân, el-Bahru'l-Muhît
- 6. Hatîb Şirbînî, es-Sirâcu'l-Münîr
- 7. Ebussuûd, İrşâdu'l- Akli's-Selîm
- 8. Âlûsî, Rûhu'l-Meâni
- 9. Reşid Rızâ, Tefsîru'l-Menâr
- 10. Elmalılı Hamdi Yazır, Hak Dini Kur'ân Dili
- 11. Maturidi- Te'vilatul kuran

Zemahşerî, el-Keşşâf

Ze harfi şeklinde **maşher** alemi **keşfedildi**.

Râzî, Mefâtîhu'l-Gayb

Babası **Fatihin** kaybolmasından **razı** gibi hayret.

- **Kâdî Beydâvî, Envâru't-Tenzîl ve Esrarul tevil**
- **Enver** ve **Esra** evlenmek için **Kadıya** gittiler.
- **Nesefî, Medâriku't-Tenzîl**
- **Mezara** düşünce az kalsın **nefesim** kesiliyordu.
- **Ebû Hayyân, el-Bahru'l-Muhît**
- Bu **muhitte Hay hay** diye zikrettiler.

- **Hatîb Şirbînî, es-Sirâcu'l-Münîr**
- Tefsir okudum **sıra hatmimde** onu okuyacağım
- **Ebussuûd, İrşâdu'l- Akli's-Selîm**
- **Abo Sude Selimin aklını** aldı.
- **Âlûsî, Rûhu'l-Meânî**
- **Alış** fiyatına **Ruhuna mani** okunur yok mu satın alan
- **Reşid Rızâ, Tefsîru'l-Menâr**
- **Elmalılı Hamdi Yazır, Hak Dini Kur'ân Dili**
- **Ham elmaların sırrı kurandan dinle**
- **Maturidi- Te'vilatul kuran**
- **Turizmde Te** şeklindeki **villalar** **kapış kapış**

Dirayet Tefsiri Müellifleri

İsimler **Kod Tanım**

KADI Beydavi **KADI**

Z emahşeri

E lmalılı

H atib eş Şirbini

R eşid Rıza

A lusi **ZEHRA**

F ahrettin Razi

E bu Hayyan

N esefi **FEN**

SU ud **SU**

Kod: "KADI ZEHRA, FEN sınavında SU içti."

- Dirayet tefsirine, "akli tefsir, ma'kul ve rey" adları da verilmiştir.

Önde Gelen Dirayet Tefsirleri

1. ZEMAŞERİ

Dirâyet tefsîri alanının en önemli tefsirlerindedir.

Eserinin adı el-Keşşaf'dır.

Rivâyet tefsîrinin temel esaslarından yararlanmışır.

Mensup olduğu mu'tezili mezhebinden önemli izler taşır.

İsrailiyat'a itibar etmemiştir.

Ahkam ayetlerinde mezhebi taassup göstermemiştir.

Çelişkili ayetlerde te'vile başvurmuştur.

Dil ve belağat merkezli tahlilleri yoğun olarak kullanmışır.

2. EN NESEFİ

Eserinin adı Medariku't-Tenzil'dir.

Dirâyet tefsîri olmakla beraber rivâyete de yer vermişır.

Dirayet ve rivayet yaklaşımlarını uyumlu bir şekilde toplamışır.

Maturidî-Hanefî olmasına rağmen eserinde bu yolu fazla temsil etmemektedir.

Ehlisünnet ulemasının sözleriyle desteklenmişır.

3. FAHRETTİN ER-RAZİ

Eserinin adı Mefatihü'l-Gayb'dır.

Dirâyet tefsîri alanının en önemli tefsirlerindedir.

Rivâyet tefsîrinin temel esaslarından yararlanmıştır.

Ehli sünnet akidesinin Eş'ari kolunu destekler.

Tefsîrini, Bâtınîlerin bozuk te'vîllerini tenkit etmek ve onlarla mücadele etmek için telif etmiştir.

Bir ansiklopedi mahiyetinde bir tefsirdir.

Râzî'nin tefsîrinde, tefsîrden başka her şey var demişlerdir.

Kelâmî meseleleri Kur'ân'a dayanarak istinbat eder.

Tefsîr konularına girerken ilmî ve aklî yöntemleri kullanır.

4. ALUSİ

Eserinin adı Ruhu'l Meani'dir.

Rivayet ve Dirayet olarak her iki metodu birleştiren bir çalışma yapmıştır.

Müfessir ve müceddid olarak kabul edilir.

Şair ve edebiyatçıdır.

Fıkıhta Şafiî mezhebine bağlıdır.

Bir süre Bağdat'ın Hanefî müftüsü olmuştur.

Bazı âyetlerde işârî tefsir yaklaşımına yönelmiştir.

5. KADI BEYDAVİ

Asıl şöhretini kazandığı eserinin adı Envaru't-Tenzil ve Esrarut Tevil'dir.

Dirâyet tefsîri alanında yazılmıştır.

Beydâvî, asıl şöhretini bu tefsirle kazanmıştır.

Bu eseri Keşşaf'ın Sünni versiyonu ve özeti olarak kabul edilir. (2020 ÖABT Çıkmış Sorusudur)

Zemahşeri'den etkilenmiştir. EL Keşşaf mu'tezileden izler taşır.

Mutezile yaklaşımına karşıt bir tavır oluşturur.

Tefsîrde itikat ve hükümlerle ilgili hususlar, muhatabın anlayacağı şekilde açıklanır.

Kendisinden önce yazılan tefsirleri özlü şekilde özetler.

Filolojik meselelere değinilir.

Ehli Sünnet esasları ve Arap dili kuralları doğrultusunda ayetleri tefsir eder.

6. EBUS SUUD EFENDİ

- ✓ Eserinin adı **İrşadü'l Aklis-Selim'dir.**
- ✓ Eseri dirayet türünde yazılmıştır.
- ✓ Kendisine ilminin derinliğinden dolayı “Nu'man-ı Sâni” (İkinci Ebu Hanife), “Hatîbu'l-Müfessirîn” ve “Rûm diyarının Zemahşerîsi” gibi lakablar verilmiştir.
- ✓ Otuz yıl boyunca hem Kanuni Sultan Süleyman hem de II. Sultan Selim dönemlerinde devletin şeyhülislamlık makamını temsil etmiştir.
- ✓ Zemahşeri ve Beyzavi'nin tefsirlerinden çokça istifade etmiştir.
- ✓ Ahkamla ilgili ayetlerde Hanefi fıkhını öne çıkarmıştır.
- ✓ Mâturidî mezhebine mensup olan bir alimdir.

7. Maturidi

- Te'vilatü'l- Kuran ve Kitabü't Tevhid isimli iki eseri vardır.
- Dirayetle ilgili ilk tefsirlerden birini yazan alimdir.
- Yaşadığı dönemdeki fikir akımlarına ehl-i sünnet çizgisinde cevaplar vermiştir.
- Tefsir ve Te'vil ayrımı ile sonraki müfessirleri etkilemiştir.
- Te'vilatü'l- Kuran tefsirinde gaybi konularda mecazi anlatımlara yer vermiştir.

8. ELMALI HAMDİ YAZIR

- Eserinin adı **Hak Dini Kur'an Dili**'dir.
- Türkçe tefsir yazım faaliyetinin en özgün örneklerindedir.
- Toplam on ciltten oluşmaktadır.
- Dirayet türü eserlerden faydalanmıştır. Dirayet yönü ağır basmaktadır.
- Rivayet tefsirlerinden yararlanmıştır.
- Akli değerlendirmelere yer vermiştir.
- Dilsel tahlillere yer vermiştir.
- Mezhebi görüşlerini ön plana almamaktadır.

2024 DİKAB TEFSİR USULÜ

7. Maveraünnehir bölgesinde gulat fırkalara ait görüşlerin yaygınlık kazanması üzerine ehlisünnet itikadının ayetlerle desteklenmesi amacıyla kaleme alınmıştır. Zemahşeri'nin Keşşafından çokça yararlanılmasına rağmen onun Mutezili fikirlerinin eleştirilmesi yönüyle Beyzavi'nin Envarü't-Tenzil'ine benzemektedir. Hanefi ve Matüridi mezhebine ait görüşlerin Kur'an'daki dayanaklarını anlaşılabilir bir üslupla ortaya koyması bakımından dikkate değer bulunmuş ve üzerine haşiyeler yazılmıştır.

Verilen bilgiler aşağıdaki eserlerden hangisine aittir?

- A) Taberi'nin Camiu'l-Beyan'ı
- B) Suyuti'nin ed-Dürru'l-Mensur'u
- C) Ebussuud Efendi'nin İrşadü'l-Akli's-Selim'i
- D) Fahreddin Razi'nin Mefatihü'l-Gayb'ı
- E) Nesefi'nin Medarikü't-Tenzil'i

CEVAP ANAHTARI: E

DİKAB 2023 TEFSİR USULÜ

5. Şiraz baş kadılığı görevinde bulundum. Tefsir alanında XIII. yüzyılda yazdığım eserde ayetleri açıklarken itikadi konularda Ehli sünnet'in, fıkhî konularda Şafii'nin görüşlerini benimserim. En çok yararlandığım tefsirlerin başında el-Keşşaf gelmekle birlikte ondaki Mutezili fikirlere katılmam. Hatta bu yönüyle onu çoğu kez eleştiririm. Ara sıra İsrailiyata yer verdiğim ve surelerin faziletine dair mevzu rivayetleri naklettiğim için eleştirilirim. Osmanlı medreselerinde okutulan tefsirim hakkında birçok şerh ve haşiye yazılmıştır.

Kendisini bu şekilde anlatan müfessir ve tefsiri aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Ebu Hayyan el-Endelüsi - el-Bahrü'l-Muhit
- B) Ebü'l-Berekat en-Neseîi - Medarikü't-Tenzil
- C) Beyzavi - Envarü't-Tenzil ve Esrarü't-Tevîl
- D) Fahreddin Razi - Mefatihü'l-Gayb
- E) İbn Kesir- Tefsirü'l- Kurani'l-Azim

Cevap Anahtarı: C

2024 İHL TEFSİR USULÜ

12. Dirayet tefsiri; sadece rivayetler kullanılarak yapılan bir tefsir yaklaşımı olmayıp dil, edebiyat ve çeşitli bilgilere dayanılarak yapılan tefsirdir.

Buna göre aşağıdakilerden hangisinin dirayet tefsirinin ortaya çıkış sebeplerinden biri olduğu söylenemez?

- A) Mezheplerin ve felsefi fikirlerin ortaya çıkması
- B) Fetihlerle birlikte yeni sorunların yaşanması
- C) Kur'an-ı Kerim'in günlük tartışmalardan uzak tutulmak istenmesi
- D) Hz. Muhammed'e müracaat etme imkânının ortadan kalkması
- E) Siyasi ihtilafların artması

Cevap Anahtarı: C

TEFSİR USULÜ 2023 MBSTS

9. Tefsir eserleri ve müellifleriyle ilgili;

- I. İrşadü'l-Akli's-Selim Ebussuud Efendi,
- II. ed-Dürrü'l-Mensur Suyuti,
- III. Hak Dini Kur'an Dili - Muhammed Hamidullah

eşleştirmelerinden hangileri doğru bir şekilde verilmiştir?

- A) Yalnız I
- B) Yalnız III
- C) I ve II
- D) II ve III
- E) I, II ve III

CEVAP ANAHTARI: C

TEFSİR USULÜ 2023 MBSTS

11. Tefsir edebiyatı içerisinde;

- akli değerlendirmelere sıklıkla yer verilen,
- müellifinin mezhebî görüşlerini yansıtan,
- lugavi yönü güçlü olan,
- Beyzavi'nin Envarü't-Tenzil adlı eserinde kendisinden çokça istifade edilen

eser aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Tabersi'nin Mecmau'l-Beyan'ı
- B) Zemahşeri'nin el-Keşşafı
- C) Ebu Hayyan'ın el-Bahrü'l-Muhiti
- D) Fahreddin Razi'nin Mefatihü'l-Gayb'ı
- E) Nesefi'nin Medarikü't-Tenzil'i

Cevap Anahtarı: B

6. Dirayet tefsirinin önde gelen temsilcilerinden;

- ayetleri çeşitli ilimlerle ilişkilendirerek açıklayan,
- kelimeler ve tefsir başta olmak üzere farklı alanlarda eserler yazan,
- Mefatihü'l-Gayb adlı eseri ile meşhur olan

Müfessir aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Ebu'l-Berekat en-Nesefi
- B) Fahreddin Razi
- C) İbn kesir
- D) Mukatil b. Süleyman
- E) İmam Maturidi

Cevap Anahtarı: B

9. Kalam ve fıkıh yönüyle bilinen Beyzavi asıl şöhretini Envarü't-Tenzil ve Esrarü't-Te vil adli tefsir eserine borçludur. Bu tefsirini yazarken pek çok kaynaktan yararlanmakla birlikte özellikle Kur'an'ın icazını, lafız ve terkiplerin edebî tahlilini, lügat ve belâgat kaidelerini öne çıkarma gibi hususlarda kendisinden önce yaşamış bir müfessirin eserinden oldukça etkilenmiştir. Öyle ki Beyzavi'nin tefsiri, bu eserin özeti olarak görülmüştür.

Buna göre Beyzavi'nin etkilendiği bu eser aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Zemahşeri'nin el-Keşşaf
- B) Ebussuud'un irşad-ı Akli-Selim'i
- C) Taberi'nin Camiu'l-Beyan'ı
- D) Suyuti'nin ed-Durrul- Mensuru
- E) Maturidi'nin Tevilatul-Kur'an'ı

Cevap Anahtarı: A

12. İslam Alimleri arasında;

- dirayetle ilgili ilk tefsirlerden birini yazan,
- yaşadığı dönemdeki fikir akımlarına ehl-i sünnet çizgisinde cevap veren,
- tefsir ve tevil ayrımı ile sonraki müfessirleri etkileyen,
- te'vilatü'l- kur'an ve kitabü't-tevhid isimli iki önemli eseri günümüze ulaşan

Kişi aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Maturidi
- B) Beyzavi
- C) Fahreddin Razi
- D) Taberi
- E) Zemaşeri

CEVAP ANAHTARI: A

2025 MBSTS TEFSİR USULÜ

13. Bir öğretim üyesi öğrencilerinden yaratılış ile ilgili ayetleri bulmalarını, bu ayetlerin tefsirini biri rivayet, diğeri de dirayet ağırlıklı iki farklı eserden incelemelerini ve bu iki tefsirin yorum biçimlerini karşılaştırmalarını ister.

Buna göre öğrenciler aşağıdaki eserlerden hangilerini incelediklerinde ödevi doğru yapmış olur?

- A) Taberî'nin *Câmiu'l-beyânı* ve Fahreddin Râzî'nin *Mefâtîhu'l-gayb'ı*
- B) Suyûtî'nin *ed-Dürrü'l-mensûru* ve İbn Kesîr'in *Tefsîrü'l-Kur'âni'l-azîmi*
- C) Kadı Beydâvî'nin *Envâru't-tenzîlî* ve Zemahşerî'nin *el-Keşşâfı*
- D) Kadı Beydâvî'nin *Envâru't-tenzîlî* ve Fahreddin Râzî'nin *Mefâtîhu'l-gayb'ı*
- E) Taberî'nin *Câmiu'l-beyânı* ve Suyûtî'nin *ed-Dürrü'l-mensûru*

Cevap Anahtarı: A

KUR'AN TEFSİRİNDE İSRAİLİYAT

İsrailiyat; Yahudi, Hristiyan yani ehl-i kitap kaynaklardan ve diğer kültürlerden Kur'an tefsirine girmiş olan rivayetlerdir.

Merak duygusu, insanları bu kitaplarda yazan kıssaların ayrıntılarını öğrenmeye sevk etmiştir. İsrailiyatın temel nedeni budur.

İslâmiyet'e **isrâiliyât**'ın girişi Hz. Peygamber dönemine kadar ulaşır.

İsrailiyat, Kur'an'da kısa ve kapalı olarak bahsedilen kıssaların tefsiri etrafında tefsire girmiştir.

İsrailiyata dair bilgiler ehl-i kitaptan olup Müslüman olmuş kimseler aracılığıyla alınmıştır.

İslâm tarihinin erken dönemlerinde İsrailî haberler nakletmekle öne çıkmış olan isimler

- Ka'bu'l-Ahbâr
- Abdullah b. Sellâm
- Vehb b. Münebbih
- Abdülmelik b. Abdilaziz b. Cüreyc

TEFSİRİN TEDVİN DÖNEMİ / ETBAUT TABİİN

- İlk iki nesil boyunca şifahen nakledilen tefsir rivayetleri, ancak **etbau't-tabiin** döneminde yani H.2. asrın ikinci yarısında **tedvin edilmiş** yani kayıt altına alınmıştır.
- Kur'ân'a dair nakilleri bir araya toplayarak onu baştan sona tefsîr eden ilk kişi, **Mukâtil b. Süleyman'dır.**
- **Tedvin Dönemi Müfessirleri ve Tefsîrleri**
 - 1. Mukâtil b. Süleyman- et-Tefsîrü'l-kebîr
 - 2. Süfyânu's-Sevrî- Tefsîrü's-Sevrî
 - 3. Yahyâ b. Sellâm- Tefsîru Yahya
 - 4. Yahyâ b. Ziyâd el-Ferrâ- Meâni'l-Kur'ân
 - 5. Ebû Ubeyde Ma'mer b. el-Müsennâ- Mecâzu'l-Kur'ân
 - 6. Abdurrezzâk b. Hemmâm- Tefsîr

1. **Mukatil b. Süleyman:** Kur'ân'a dair nakilleri bir araya toplayarak onu baştan sona tefsîr eden ilk kişidir. Eseri **Et-Tefsirül Kebir**'dir.
2. **Süfyanüs-Sevri:** Eseri **Tefsirüs Sevri**'dir. Bu tefsîrin en önemli özelliği onun isrâiliyata kapı aralamamış olmasıdır.
3. **Abdurrezzak b. Hemmam:** Eserinin adı **Tefsir**'dir.
- ✓ 4. **Ebû Ubeyde- Mecâzu'l-Kur'ân:** Eseri **Mecazu'l Kur'an**'dır. Yaşadığı dönemin en büyük **nahiv bilginidir**.
5. **Yahya b. Sellam:** Eseri **Tefsirü Yahya**'dır.
- ✓ 6. **Yahya b. Ziyad el-Ferra:** Eseri **Meani'l Kur'an**'dır.
- ✓ Eserinde, ayetlerle ilgili olarak ortaya koyduğu **dil özelliklerinden** hareketle, Arapça'nın sarf ve nahvi tespit edilmiştir.

2024 İHL TEFSİR USULÜ

6. Kur'an-ı Kerim'i baştan sona ilk tefsir eden kişi olarak kabul edilen Mukatil b. Süleyman ve eseri hakkında aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

- A) Ayetlerin tefsirinde teşbih ve tecsime düştüğü gerekçesiyle eleştirilir.
- B) İsrailiyata ve tarihî olaylara yer verir.
- C) Eserinde sahih rivayetleri kullanmaya ve bunların senedini vermeye özen gösterir.
- D) Zaman zaman tevile başvurduğu görülür.
- E) Eserini siyasi ve itikadi tartışmaların yoğun yaşandığı VIII. yüzyılda telif eder.

Cevap Anahtarı: C

TEFSİR EKOLLERİ

Tefsîr ekolleri, klasik ve çağdaş ekol diye ikiye ayrılır. Klasik dönem, 19. yüzyıl öncesini; çağdaş dönem ise 19. Yüzyıl sonrasını içine almaktadır.

KLASİK TEFSİR EKOLLERİ

1. Mezhebî tefsîr ekolü
2. Fıkhî tefsîr ekolü
3. İşârî Tefsîr ekolü
4. Lugavi
5. Rivayet
6. Dirayet

ÇAĞDAŞ TEFSİR EKOLLERİ

1. Mevzu (Konulu) tefsîr ekolü
2. Bilimsel tefsir ekolü
3. İctimâî tefsîr ekolü
4. İlhadi tefsir
5. Edebi tefsir
6. Tarihselcilik tefsiri

KLASİK TEFSİR EKOLLERİ

Tefsîr ilminin genel yorumlama yöntemlerinin (dirâyet ve rivâyet) dışında Kur'ân âyetlerinin belli bir kısmıyla alakalı olarak özel açıklama biçimlerine sahip ekollerdir.

1. Mezhebî (Kelâmî) Tefsîr ekolü

- Temelde itikat alanıyla ilgili olup bir anlamda Kelâm ilmi ile ilgilenen mezhepleri kapsamaktadır. Mezhebî ekoller “Ehl-i bidat” olarak nitelenen mezheplerle sınırlıdır.
- **Mu'tezile** tefsîr ekolünün konusu, itikadi âyetlerdir.
- Kur'ân tefsîrini tevhid ve adalet prensipleri üzerine temellendirmiştir.
- Zemahşeri'nin el keşşafı Mu'tezile tefsir eserlerindedir.
- **Şia**, Tefsîr yöntemini imâmet ve öteki doktrinel prensiplerine yönelik yapmaktadır.
- Kummi'nin Tefsirul kummi eseri bu ekolün önemli eserlerindedir.
- **Harici**, Sadece Kur'ân metninin lafız düzeyini önemseyen ve âyetleri kendi mezhebi doğrultusunda tefsîr eden ekoldür.
- Cezayirli âlim İbaziye koluna mensup, **Muhammed b. Yusuf Eттаfeyyiş**'in farklı konularda pek çok eseri olmakla birlikte **Himyanu'z-Zad ila Dari'l-Me'ad** isimli tefsiri bunların en meşhurdur ve günümüze kadar gelmiştir.

2. İŞARİ TEFSİR EKOLÜ

- Keşf ve ilham yoluyla elde ettikleri ledünni ilimle Kur'ân âyetlerinin bâtinî yönünü tefsîr eden sufi bir ekoldür.
- Remzi, tasavvufi ve sufi tefsir olarak da bilinir.
- Kur'ân'ı mutasavvıfların (sufilerin) yorumlama tarzıdır.
- Âyeti, zâhirinden çıkan anlamın ötesinde mutasavvıfın keşf ve ilham yoluyla elde ettiği bilgiyle yorumlamasını ifade etmektedir.
- O, kalbine ilham edilen işaretlere ve manalara dayanır.
- İşârî tefsîr, genel olarak Kur'ân kıssaları, meselleri, teşbihleri, mecâzî ifadeleri yanında ibadet ve ahlak üzerine yoğunlaşmıştır.

En önemli işârî tefsîrler

1. Tüsterî, Tefsîru'l- Kur'âni'l-Azîm
2. Sülemî, Hakâikü't-Tefsîr
3. Kuşeyrî, Letâifü'l-İşârât
4. Necmüddin ed-Dâyê, Bahru'l-Hâkaik ve'l-Me'ânî
5. Nimetullah Nahcivânî, el-Fevâtihu'l-İlâhiyye
6. İsmail Hakkı Bursevî, Rûhu'l- Beyân.

3. Fıkhi Tefsir Ekolü

- Tefsîr alanında sadece Kur'ân'daki ahkâm âyetlerini tefsîr etme mantık ve mantalitesiyle yorum yapan bir akımdır. **Ahkâmü'l-Kur'ân**" adıyla anılmaktadır.
- Kur'ân'daki ibadet, muamelat ve ukubat ile ilgili amele yönelik âyetleri yorumlarlar.

Meşhur olan bazı ahkâm tefsîrleri

1. İmâm Şâfiî, Ahkâmü'l-Kur'ân
2. Tahavî, Ahkâmü'l-Kur'ân
3. Cessâs, Ahkâmü'l-Kur'ân
4. İbnü'l-Arabî, Ahkâmü'l-Kur'ân
5. Kurtubî, el-Câmi' li Ahkâmi'l-Kur'ân
6. Sâbûnî, Revaibü'l-Beyan
7. Muhammed Ali, Revaibü'l-Beyan

4. LÜGAVİ TEFSİR

- Cahiliyye Dönemi Arap şiirin in en çok kullanıldığı tefsir türüdür.
- Konu olarak Kur'an-ı Kerim dilini (irabını) ele alan ve onu filolojik yönden inceleyen ekoldür.
- Lugavî tefsir olan meâni'l-Kur'ân türü eserler, İslâm devletinin sınırlarının genişlemesiyle birlikte ana dili Arapça olmayan unsurların İslâm'a girmesi neticesinde dilde ve Kur'an kıraatinde hataların (lahn) ortaya çıktığı dönemde telif edilmeye başlanmıştır.
- Garibul Kuran ilmi içerisinde yer alan manası herkes tarafından bilinmeyen kelimeleri de inceler.
- Bilindiği kadarıyla ilk lugavî tefsiri Zeyd b. Ali (ö. 122/740) kaleme almış, bu eserler Ferrâ'nın Me'âni'l-Kur'ân'ı ile olgunluk dönemine ulaşmıştır.

ÇAĞDAŞ TEFSİR EKOLLERİ

19. yüzyıl sonrasında Kur'ân âyetlerinin belli bir kısmıyla alakalı özel açıklama biçimlerine sahip olan ekollerdir.

1. Konulu (Mevzui) Tefsîr Ekolü

- Kur'ândaki bir konuyu gayesine uygun bir şekilde bütüncül olarak ortaya koymayı hedefleyen bir ekoldür.
- Konulu tefsîr yönteminin gelişmesinde bir kısım etkenler bulunmaktadır.
- Zina, hırsızlık, güzel ahlak, ana baba hakkı ve nikah gibi örnekler verilebilir.

2. İctimâî Tefsîr Ekolü

- İctimâî tefsir ekolü, Kur'an'ın bir hidayet kitabı olduğu düşüncesinden hareketle mesajını doğrudan bütüncül olarak insanlara ulaştırmayı ve **toplumdaki** sosyal, siyasal ve kültürel **sorunlara Kur'an'dan çözüm üretmeyi** amaçlayan akıma verilen isimdir.
- İnsanların hidayetine Kurandan çözüm bulmaya çalışır.
- Akla fazla yük yüklemeleri ve hadisleri geri plana almaları en büyük eksikleri.
- İctimai akımın ilk çıktığı yer **Mısır'dır**. İlk temsilcisi **Muhammed Abduh'tur**. İkinci temsilcisi ise **Reşid Rıza'dır**.

İctimai tefsir ekolüne göre yazılmış Tefsîrler

1. Muhammed Abduh, Tefsîru'l-Menâr
2. Reşid Rıza, Tefsîru'l-Menâr
3. Mustafa Merâğî, Tefsîru'l-Merâğî
4. Seyyid Kutup, Fi Zilali'l-Kur'ân

3. Bilimsel / Kevni / İlmî Tefsir Ekolü

- Kur'an'daki evren, insan ve canlılarla ilgili kevnî ayetlerin, pozitif bilimlerin verileriyle tefsir edilmesini amaçlayan akım ve ekole verilen isimdir.
- Kur'an'ın gökyüzü, yeryüzü, insan, hayvan gibi unsurları araştırıp ibret alınmasıyla ilgili onlarca ayet de bu akımın gelişmesinde etkin rol oynamıştır.
- Gelmiş geçmiş bütün ilimlerin Kuran'da yer aldığını iddia ederler.
- Mesela "De ki yeryüzünde gezip dolaşın da Allah ilk baştan nasıl yaratmış bir bakın" (Ankebut 20); "Göklerin ve yerlerin melkûtuna... bakmadılar mı?" (Araf 185) ; "İnsanlar devenin nasıl yaratıldığına, bakmazlar mı? Göğe bakmıyorlar mı nasıl yükseltilmiş? Dağların nasıl dikildiğine, bakmazlar mı? Yeryüzünün nasıl yayıldığına bir bakmazlar mı?" (Gâşiye)
- *Tarihte* bilimsel tefsir konusunda *en önemli şahsiyet* olarak **Gazali** gösterilmektedir. O, gerek **İhya** ve gerekse **Cevahiru'l-Kur'an** adlı eserlerinde gelmiş geçmiş tüm ilimlerin Kur'an'da bulunduğunu; Allah'ı ve Kur'an'ı tanımak için bütün ilimlerin bilinmesinin gerekli olduğunu savunmuştur.
- Bediüzzamana öğretmenlerimiz bize Allahtan bahsetmiyor dendiğinde o öğretmenler bahsetmese de coğrafya tarih biyoloji matematik gibi ilimler kendi dilleriyle Allah der.

1. İLHADİ TEFSİR

- İlhadi, Allah'ın varlığına ve birliğine inanmama, inanç bozukluğu, dinsizlik gibi manalarda kullanılmıştır.
- Ataistlerin yaptığı tefsir çeşididir.
- Dini yıkmak isteyen kişilerin batıl tevillerle kuranı tahrif etmesine ya da ayetleri inkâr ederek yorumlamalarına **ilhadi tefsir** denir.
- Kelime, felsefede **ateizm**'in Arapça karşılığıdır.
- Ekolün öncü isimleri, **Mansur Fehmi, Taha Hüseyin ve İsmail mazhar'dır.**

2. TARİHSELÇİLİK TEFSİR

- Kuranı nazil olduğu yedinci asra mahkûm eden Kur'an'daki hükümleri indiği zaman için geçerlidir, sonrasını kapsamaz görüşünü savunup Kuranın Evrensel olmadığını söyleyen tefsir anlayışıdır.
- En büyük temsilcisi **Fazlur Rahman'dır.**
- Kuranı tarihi yönden araştırmaya yönelmişlerdir.
- Kur'an'ı nuzül sırasına göre tefsir ederler.

3. EDEBİ TEFSİR

- Kur'anı sırf Edebi açıdan inceleyen anlayıştır.
- Kur'an'ın dil ve üslubuyla birlikte, inişini, Mushaf halinde toplanmasını ve tabiat ilimlerini ilgilendiren yanlarını da mevzu edinirler.
- Buna Kur'an'ın i'câzını, yani az lafızla çok mana ifade etmesini de ilave edebiliriz

TAHAYYÜL

2024 DHBT ORTAÖĞRETİM TEFSİR USULÜ

5. Kur'an-ı Kerim'de yer alan;

- "(Ey Musa!) Şüphe yok ki ben senin Rabbinim. Ayakkabılarını çıkar! Çünkü sen kutsal Tuva vadisindesin." (Taha, 20:12) ayetini Hz. Musa'nın içindeki iki dünya sevgisini atarak sadece Allah'a yönelmesi,
- Tevbe Suresi 60. ayette zekât verilebileceği açıklanan sekiz grup insanı, kişinin arındırması gereken sekiz organı

şeklinde yorumlayan bir müfessirin aşağıdaki tefsir yöntemlerinden hangisini kullandığı söylenebilir?

- A) Fıkhi
- B) İşari
- C) Lugavi
- D) Zahiri
- E) İlmi

Cevap anahtarı: B

2024 DHBT ÖNLİSANS TEFSİR USULÜ

4. Kur'an ayetlerini görünenin arkasında görünmeyen bir anlamın da bulunduğunu ileri sürerek tevil eden, aynı zamanda ayetleri Hz. Muhammed'in açıklamalarından ve sahabenin anlayışından kopararak keyfi anlamlara yol açan bir tefsir anlayışıdır. Bu anlayış sahipleri "Namazı dosdoğru kılın, zekâtı verin." (Bakara, 2:43) ayetinde namazın zekâtla birlikte geçtiğini, bu yüzden zekâtın yılda bir defa verildiği gibi namazın da yılda bir kere kılınması gerektiğini ileri sürmüşlerdir. Aynı anlayış orucu da halk arasında susmak, sırları onlardan saklı tutmak ve bu sırları sadece hakikat ehline açmak olarak değerlendirmiştir.

Bu parçada bahsedilen tefsir anlayışı aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Mezhebî
- B) Bâtini
- C) Lugavi
- D) Fıkhi
- E) Mevzui

Cevap Anahtarı: B

2024 DHBT LİSANS TEFSİR USULÜ

4. İçtimai tefsir ekolüyle ilgili aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

- A) Ahkâm ayetlerine ağırlık verme
- B) Geleneksel tefsir anlayışına eleştirel bakma
- C) Dil bilimsel izahları ihtiyaçtan fazla almama
- D) Kur'an'ın hidayet oluşunu öne çıkarma
- E) İsrailiyattan kaçınma

Cevap Anahtarı: A

2024 DİKAB TEFSİR USULÜ

6. Bir tefsir öğretmeni derste işlediği ayetleri yorumlarken ağırlıklı olarak;

- filolojik kaynaklardan
- sahabe ve tabiunun sözlerinden,
- çağdaş fen bilimleri ve astronomi verilerinden,
- ibadetlerin hükmü ve uygulanışına dair açıklamalardan yararlanmışır.

Bu öğretmenin aşağıdaki tefsir türlerinin hangisiyle ilgili eserlerden yararlandığı söylenemez?

- A) İlmî
- B) Fikhi
- C) Rivayet
- D) Lügavi
- E) İçtimai

CEVAP ANAHTARI: E

DİKAB 2023 TEFSİR USULÜ

9. Bir âlim tefsirinde; ayetlerdeki cümlelerin grameri hakkında açıklama yapmış, ayetlerin yorumunda dilsel tahlillere başvurmuş ve kevnî ayetleri bilimsel gelişmeler ışığında yorumlamıştır. Diğer fırkalara karşı Ehlisünnet düşüncesini savunmuş, ayetlerden hareketle insanları züht ve takvaya yöneltmek için ahlaki değerlendirmelerde bulunmuştur.

Bu parçaya göre müfessirin aşağıdaki yöntemlerden hangisini kullandığı söylenemez?

- A) İlmî
- B) Kelamî
- C) Dilbilimsel
- D) Tasavvufî
- E) Felsefî

Cevap Anahtarı: E

2024 İHL TEFSİR USULÜ

7. Kur'an-ı Kerim'de yer alan ayetlerin nasıl anlaşılacağı ve yorumlanacağı, ilk dönemlerden itibaren tartışılan bir husustur. Bu konuda bir düşünür; Kur'an'ın oluşmasında, nazil olduğu dönemin ve kültürün belirleyici bir etkisinin olduğunu savunur. Tarihselci olarak nitelendirilen bu düşünüre göre önce Kur'an'ın indiği dönemdeki sorunlara ürettiği çözümlerden genel ilkeleri tespit etmek daha sonra bu ilkelerden hareketle günümüzdeki sorunlara çözüm bulmak gerekir.

Bu parçada bahsedilen düşünür aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Seyyid Kutup
- B) Muhammed Hamidullah
- C) Fazlur Rahman
- D) Mevdudi
- E) Seyyid Ahmed Han

Cevap Anahtarı: C

2024 İHL TEFSİR USULÜ

11. Müfessirlerden

- Şia mezhebini esas almakla birlikte ehlisünnet kaynaklarına başvuran,
- bazı kelami konularda Mutezili düşünörlere yakın duran,
- Mecmau'l-Beyan adlı eseri yazan

âlim aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Zemahşeri
- B) Fahreddin Razi
- C) İbn Kesir
- D) Tabersi
- E) Beyzavi

Cevap Anahtarı: D

2025 MBSTS TEFSİR USULÜ

14. İçtimaî tefsir yaklaşımı, Kur'ân-ı Kerîm'i yeni bir anlayışla ele almayı ve çağın toplumsal sorunlarını nassların ışığı altında çözümlenmeyi hedefler. Bu tefsirin asıl konusu insan ve onun hidayetidir. Bundan dolayı tefsir detaylı dil bilimsel analizlerden ve aşırı rivayet malzemelerinden arındırmaya çalışır. Bu tefsir türünün amacı Kur'an'ın mesajını öne çıkartarak insanları sorunlara çözüm üretmek ve onları doğru yola sevk etmektir.

Aşağıdakilerden hangisi bu tefsir türünde öne çıkan isimler arasında yer almaz?

- A) Muhammed Abduh
- B) Seyyid Kutub
- C) Tantavi Cevheri
- D) Reşid Rıza
- E) Ahmed Mustafa el-Merâğî

Cevap Anahtarı: C

2024 MBSTS TEFSİR USULÜ

9. Çağdaş dönemde Müslümanların yaşadığı ilmî ve siyasi sorunlar, birçok Müslüman âlimi düşündürmüştür. Bu âlimler öncelikle Kur'an'a başvurmuş ve ondan hareketle toplumsal sorunlara çözüm bulmaya çalışmışlardır. Bu çabalar sonucunda modern dönemde içtimai, ilmî, mevzui gibi tefsir türleri ortaya çıkmıştır. Bu türlerin kendilerine has yöntem ve yaklaşımları olmakla birlikte genellikle benzer bazı kabul ve ilkelere sahip oldukları söylenebilir.

Aşağıdakilerden hangisi bu kabul ve ilkeler arasında sayılamaz?

- A) Kur'an'ı nazil olduğu ortamı dikkate alarak çözümlenmek
- B) Kur'an'ın bätini yönünü öne çıkartmak
- C) Mezhebi kaygılardan uzak durmak
- D) Dilsel ve edebî tahlilleri ikinci plana itmek
- E) Kur'an'ın hidayet yönünü vurgulamak

Cevap Anahtarı: B

2024 MBSTS TEFSİR USULÜ

11. Âlimler genel olarak işari tefsirin kabul şartları arasında;

- I. yapılan yorumun ayetin zahiriyle uyumlu olması,
- II. Kur'an yorumunun vect halindeyken yapılması,
- III. tüm mutasavvıfların aynı yoruma ulaşması,
- IV. ulaşılan sonucu destekleyen bir nassın bulunması

hususlarından hangilerini gerekli görmüşlerdir?

- A) I ve II
- B) I ve IV
- C) II ve III
- D) II ve IV
- E) III ve IV

Cevap Anahtarı: B

2024 MBSTS TEFSİR USULÜ

8. Ebü'l-Leys es-Semerkandi, Tefsîrü'l-Kur'âni'l-Azim adlı eserinde;

- ayetlerdeki kelimelerin kinaye ve mecaz yönlerine işaret etmiş,
- Hz. Muhammed, sahabe, tabiun ve daha sonrakilerin tefsire dair rivayetlerini aktarmış,
- yeri geldikçe kıraat farklılıklarını zikretmiş,
- kendi meşrebini tefsirine yansıtarak züht ve zikir kavramlarını açıklarken bazı ariflerin sözlerini nakletmiş,
- uyguladığı yöntemden hareketle kendi akli muhakemesini ve bilgisini tefsire hâkim kılmıştır.

Buna göre Semerkandi'nin tefsirinin hangi yönüne işaret edilmemiştir?

- A) Rivayet
- B) Lügavi
- C) İlmi
- D) Dirayet
- E) İşari

Cevap Anahtarı: C

DİKAB 2023 TEFSİR USULÜ

9. Bir âlim tefsirinde; ayetlerdeki cümlelerin grameri hakkında açıklama yapmış, ayetlerin yorumunda dilsel tahlillere başvurmuş ve kevnî ayetleri bilimsel gelişmeler ışığında yorumlamıştır. Diğer fırkalara karşı Ehlisünnet düşüncesini savunmuş, ayetlerden hareketle insanları züht ve takvaya yöneltmek için ahlaki değerlendirmelerde bulunmuştur.

Bu parçaya göre müfessirin aşağıdaki yöntemlerden hangisini kullandığı söylenemez?

- A) İlmî
- B) Kelamî
- C) Dilbilimsel
- D) Tasavvufî
- E) Felsefî

Cevap Anahtarı: E

TEFSİR USULÜ 2023 İHL

11. İslam'ın yayılması ve Arap olmayan unsurların İslam'a girmesiyle bir taraftan Kur'an'ın indiği dönemdeki dil safiyetini kaybetmeye başlamış, diğer taraftan Arapçayı anlayanların oranı azalmıştır. Bunun yanında çeşitli düşüncelerle ortaya çıkan grupların Kur'an'ı serbest şekilde yorumlama arzuları devreye girmiştir. Bu durum Kur'an lafızlarının delaletini ve dil inceliklerini öne çıkararak anlam kaymalarını ve yanlış yorumlamaları engelleyecek tefsir eserlerinin yazılmasına ortam hazırlamıştır.

Bu parçada bahsedilen durum aşağıdaki tefsir çeşitlerinden hangisinin önemli hâle gelmesini sağlamıştır?

- A) Lügavi
- B) Mezhebî
- C) Dirayet
- D) Rivayet
- E) İlmî

Cevap Anahtarı: A

DHBT 2022 ORTAÖĞRETİM TEFSİR USULÜ

5. Bir tefsir eserinde bazı ayetlerle ilgili;

- Allah'ın zatından ayrı hiçbir ezeli sıfatın bulunmadığı,
 - Kur'an'ın mahluk olduğu,
 - istitaatin fiilden önce kulda mevcut olduğu
- şeklinde yorumlar bulunmaktadır.

Bu eser aşağıdaki tefsir türlerinden hangisi kapsamında değerlendirilir?

- A) Fıkhi
- B) Dilbilimsel
- C) İlmî
- D) İşari
- E) Mezhebi

CEVAP ANAHTARI: E

8. Nur Suresi'nin 35. ayetinde Allah'ın; göklerin ve yerin nuru olduğu ifade edilmiştir. Müfessirler, bu ayetin ne anlama geldiği hakkında çeşitli görüş ve düşünceler ileri sürmüştür. Özellikle ayetin zahirinden başka derin anlamlara sahip olduğu düşüncesi ön plana çıkmıştır.

Bu parçada bahsedilen husus aşağıdaki tefsir türlerinin hangisi kapsamında değerlendirilir?

- A) Lugavi
- B) Mezhebî
- C) İşari
- D) Konulu
- E) Rivayet

Cevap Anahtarı: C

6. Okuduğu Kur'an mealinde Őafaat konusunun çeşitli ayetlerde geçtiğini fark eden Arif, tefsir öğretmenine Őafaatin Kur'an'da ne Şekilde ele alındığına dair bilgi sahibi olmak istediğini söyler ve kendisine, bu konuyu bütüncül ve sistematik olarak ele alan bir eser tavsiye etmesini ister.

Buna göre öğretmenin Arif'e aşağıdaki tefsir türlerinden hangisini öncelikli olarak tavsiye etmesi beklenir?

- A) Mezhebi
- B) İçtimai
- C) İŞari
- D) Mevzui
- E) İlmi

Cevap Anahtarı: D

ULUMÜ'L-KUR'AN

- Çeşitli açılardan Kur'an'la ilgili olan ve her biri ayrı ilim dalı kabul edilebilecek önemli külli bahisleri bir araya getiren bir ilimdir.
- **Bedreddin ez- Zerkeşi'nin el-Burhan fi ulumü'l-kuran** adlı eseri Kur'an ilimlerine dair ilk kapsamlı eserdir.

TAHAYYÜL

KUR'AN'DAKİ ANLAMI KAPALI LAFIZLAR

Kur'ân'da anlamı Kapalı olan lafızlar; Garîb, mübhem ve mücmeldir.

1. Garibu'l-Kur'an

- Az kullanıldığı, yaygın olmadığı ya da manası kapalı olduğu için anlaşılması zor olan kelimeler ve bunları konu edinen ilim dalı anlaşılır.
- Manası sözlüklere veya *uzmanlara başvurulmadan anlaşılmayan* kapalı lafızlardır.
- “**Nafi b. Ezrak**” İbn Abbas'a sorduğu sorulara cevap aldığı yaklaşık 200 garip kelimeyi bir eserde toplamıştır.
- Mesela Hz. Ömer, Abese Suresi'nin 31. Ayet'i'nde geçen "ebben" kelimesini bilmediğini söylemiş ve manasını öğrenmişti.

2. MÜPHEMATÜ'L- KUR'AN:

İsimleri doğrudan zikredilmeyip ism-i mevsul, zamir, künye, lakap ve sıfatla kapalı bir şekilde ifade edilen, neyi karşıladığı bilinmeyen lafızlardır.

- Kur'ân, konuları anlatırken mesajını ön plana çıkarır, konunun zaman, mekân, şahıs gibi unsurlarını önemsemez.
- Kur'ân'da müphemlik, ism-i mevsuller, zamirler, künye, lakap, cins isim, topluluk kelimeleri, sıfat gibi unsurlarla gerçekleştirilmektedir.

Müphemîn Kur'ân'da yer almasının bazı sebepleri

- “(Bizi) nimet verdiğin kimselerin yoluna ilet” (Fatiha (5) âyetinde ism-i mevsul olan ellezine ile nimet verilen kimselerin kimler olduğu belirtilmemiştir.
- Bunun sebebi, Nisa suresinin ayetlerinde bu kimseler “nebilir, sıddıklar, şehidler ve salihler” şeklinde açıklanmasıdır.
- Meselâ “*Ey Âdem! Sen ve eşin cennete yerleşin*” (Bakara, 35)
- Meselâ “*İnsanlardan öylesi vardır ki dünya hayatıyla ilgili sözleri senin hoşuna gider*” (Bakara (2), 204) âyetinde kastedilen Ahnes b. Şerik'tir.
- “*Yahut görmedin mi o kimseyi ki evlerinin duvarları çatıları üzerine çökmüş bir kasabaya uğradı*” (Bakara (2), 259) âyetinde kasaba ismi, âyetin mesajına bir katkı yapmaması nedeniyle açıklanmamıştır.

“*Kim, Allah ve Resulü için hicret etmek üzere evinden çıkar da yolda ölürse, onun mükâfatı Allah'a aittir*” (Nisa, 100) âyetinde söz konusu edilen şahsın Damre b. İys olduğu rivâyet edilmektedir.

Meselâ “*Doğruyu getirene ve onu tasdik edene gelince, işte muttakiler onlardır*” (Zümer, 33) âyeti

“*Asıl sonu/soyu kesik olan, sana buğzeden kişidir*” (Kevser, 3) âyetinde sözü edilen kişi, Âs b. Vâil'dir.

3. MÜCMEL

- *Detaya girilmeden ana hatlarıyla sunulduğu için sözün sahibi tarafından bir açıklama yapılmadıkça kendisinden kastedilen mananın anlaşılacağı lafızdır.*
- Mücmellik, genellikle **ahiret, cennet, cehennem, Allah'ın zâtı gibi metafizik/ğayb ve ibadetle ilgili konularda meydana gelmektedir.**
- Kur'ân'daki mücmel lafızlar, ya bizzat Kur'ân ya da Hz. Peygamber tarafından açıklanır.
- Meselâ *“Göğe ve târika andolsun! **Târikin ne olduğunu sen nereden bileceksin! O, karanlığı delen yıldızdır**”* âyetleri
- Meselâ *“O, din gününün sahibidir”* âyetinde din gününün ne olduğu mücmeldir.
- İnfitar suresinde yer alan *“Sen din gününün ne olduğunu nereden bileceksin? Evet, sen nereden bileceksin din gününün ne olduğunu?”*
- ***O, kimsenin kimseye yardım edemeyeceği bir gündür;***
- Kur'ân'da birçok yerde geçen *“ve namazı kılın”* âyetleriyle namaz kılmak emredilmiş ancak namazın nasıl kılınacağı açıklanmamıştır.
- Mücmel olan *“salât”* lafzını Peygamberimiz ***“ben nasıl namaz kılıyorsam, siz de o şekilde kılın”*** diyerek namazın nasıl kılındığını detaylı bir şekilde açıklamıştır.

ULUMUL KURAN – KURAN İLİMLERİ

• 1. MÜŞKİLÜ'L KUR'ÂN

- Kur'an-ı Kerim ayetleri arasında ilk bakışta ihtilaf ve çelişki gibi görünen durumları inceleyen ilimdir.
- **"Hani Musa ile kırk gece sözleşmiştik" (Bakara 51).**
- **"Musa ile otuz gece sözleştik ve ona on gece daha kattık" (Arâf 142).**
- Örnek verilen ayetler arasındaki çelişki **Müşkilü'l Kuran** ilmiyle çözülür. Çünkü Kurandaki ayetler arasında aslında çelişki yoktur. Bunun olmadığını Müşkilül kuran ilmi ile ispat ederiz.

"Elbette kendilerine peygamber gönderilen kimseleri de gönderilen peygamberleri de mutlaka sorguya çekeceğiz!" (Araf, 7:6) ayetinden tüm insanların hesaba çekileceği anlaşılmaktadır.

Buna karşın **"İşte o gün ne insana ne cine günahı sorulacaktır"** (Rahman, 55:39) ayeti ise sanki hesabın olmayacağı yönünde ilk ayetin muhtevasına aykırı bir anlam ihtiva etmektedir.

2. İ' CÂZU'L-KUR'ÂN (Kuranın icazı)

İnsanların Kur'an'ın mana ve lafız bakımından ve ayrıca edebi üslubu açısından bir benzerini getirmekten aciz bırakması anlamında kullanılmaktadır.

Tehaddi

Kuran'ın benzerini getirme konusunda meydan okumaya verilen isimdir.

Kuran müşriklere meydan okurken, ilk aşamada Kuran'ın benzerini, 2. aşamada on sure ve 3. aşamada bir süre getirmelerini istemiştir.

Kuran'da "Ey resulüm! Deki: Yemin olsun eğer insanlar ve cinler bu Kur'an'ın bir benzerini getirmek için toplansalar birbirlerine yardımcı da olsalar yine onun benzerini getiremezler" ayetiyle insanların kuran yönünden aciz bırakıldığını ilan eder.

İcazda Sarfe Teorisi: Mutezili âlim Nazzam'a göre Kuran'ın benzeri rahatlıkla ortaya konulabilirdi, ancak Allah buna engel olmuştur.

3. ÜSLÛBU'L-KUR'ÂN

- Kur'anın insanların yazdığı kitaplardan farklı olarak, ifade zenginliği, anlaşılır olması, dikkat çekici olması kendine has üslubuyla dinleyenlerin cazibesini çekmesi tefekküre sevk etmesi, müstesna ikna sistemi, delillerin kuvveti, mantığının üstünlüğünü, insanlara her iki âlemin saadetini temin eden hitabetiyle hitap edişi gibi hususiyetlerine Üslubu'l- Kur'an denir.
- Kur'an'ın üslubu denildiğinde mesajlarını, hükümlerini, tespitlerini, öykülerini vs. anlatırken izlediği anlatım tarzı, yöntemi anlaşılır.
- Velid b. Muğire, Ahnes b. Şerik ve Ebu Cehil gibi İslam düşmanları onu dinlemekten kendilerini alıkoyamamışlardır.
- Utbe b. Rebia'yı hayret ve dehşete düşererek "Ondan öyle şeyler işittim ki, ömrümde benzerini işitmiş değilim. Bu sözler ne şiir ne sihir ne de kehanettir." dedirtmiştir.

4. ESBAB-I NÜZUL

- Hz. Peygamber'in risâlet döneminde meydana gelen ve Kur'ân'ın bir veya birkaç âyetinin yahut bir sûresinin inmesine yol açan olayı, durumu ya da soruyu ifade etmek üzere kullanılan bir tabirdir.
- **Nüzûl sebepleri**, sadece Hz. Peygamber döneminde vukû bulan hadiselerle ilgilidir.

Kuran'da 500 kadar ayetin iniş sebeplerinin bulunduğunu tespit etmişlerdir.

- Mücadele suresindeki zihar olayı
- Ahzap suresinde geçen evlatlık olayı (Zeyd b. Harise'nin Hz. Zeynebi boşaması)

5. EMSALÜ'L-KURAN

- isti'âre, teşbîh, temsîl veya kinâye yoluyla anlaşılması zor olan bir durumu aklî ve hissî düzeyde açıklama biçimidir. Buna temsîlî anlatım da denmektedir.
- **"Allah katında İsa'nın durumu, Âdem'in durumu gibidir"** (Âl-i İmran (3), 59).
- **"Rabbinin izniyle güzel ülkenin bitkisi güzel çıkar, kötü olandan ise faydasız bitkiden başkası çıkmaz"** (Araf (7), 58) âyeti buna bir misâldir.
- "Kötülük yapan onun cezasını görür" (Nisa (4), 123) âyeti, "Cezalandırdığın gibi cezalandırılırsın" atasözüne mukabil sayılmıştır.

6. NASİH- MENSUH

Herhangi bir şer'i hükmün yerine başka bir şer'i hükmün gelerek öncekinin ortadan kalkması demektir.

Hükmü kaldırılan hükme mensuh , hükmü ortadan kaldıran hükme ise Nasih denir.

Kur'an'ın cem'inde mensuh olan ayetler yer almamıştır.

NESHİN GERÇEKLEŞME ŞARTLARI

Nesh edilen hüküm şeri bir hüküm olmalıdır.

İki ayet arasında zaman açısından fark bulunmalıdır.

Nâsîh- Mensun arasında bir zıtlık bulunmalıdır.

Neshe konu olan ayetler arasında iyi ve kötü hasletlerin bulunmaması ve yapılarında haberin olmaması gerekmektedir.«

İslam Âlimleri Dört Tür Nesihten Söz Etmektedir;

1. Kur'an'ın Kur'an'ı neshi
2. Kur'an'ın Sünneti neshi
3. Sünnetin Sünneti neshi
4. Sünnetin Kuran'ı neshi (ihtilafli görüştür.)

7. KASASU'L KURAN

- Kur'anı kerimde mevcut olan geçmiş peygamberlere ve milletlere ait kıssaları ifade eder.
- Hz. Yusuf (a.s)'ın hayatı, Hz. Musa ve Firavun arasında geçenler, Helak olan kavimler, Hz. Adem kıssası gibi.

Kur'an'da Bulunan Üç Tür Kıssa

1. Allah elçilerini, mesajlarını ve bu mesajlara ümmetlerin tepkilerini anlatır.
2. Geçmişte yaşanan bazı topluluklar hakkında anlatılan kıssalardır.
3. Hz. Peygamber dönemindeki olaylarla ilgilidir.

8. AKSAMÜ'L-KURAN

Kur'ân-ı kerimdeki yeminler demektir. Kuran-ı kerimde 15 surenin başında bulunur.

Arapların hayatında yeminin önemi büyüktür. Bundan dolayı Kurani Kerim bu uslubu muhafaza etmiştir.

9. MECAZÜL KURAN

- Arap dilinin üslubuna riayet ederek, İrabü'l Kur'an vezinlerini ve kıraat çeşitlerini göz önünde bulundurarak tefsir yapmak demektir.

Köye sordum, Allah'ın istiva etmesi Allah'ın yüzü, eli gibi.

10. FEZÂİLÜ'L-KUR'ÂN

Kur'ân-ı Kerîm'in üstünlüklerini, onun tamamını veya bazı sûre ya da âyetlerini öğrenip okuyan, öğreten, dinleyen, ezberleyenlerle hükümlerine göre amel edenlerin kazanacağı sevapları anlatan ilimdir.

Bazı sûre yahut âyetlerinin şifalı oluşuna dair âyet ve hadislerde verilen bilgileri ifade etmek üzere İslâmî kaynaklarda genellikle "fezâilü'l-Kur'ân", bazan da "sevâbü'l-Kur'ân", "menâfiu'l-Kur'ân" gibi tabirler kullanılmıştır.

11. Münasebetü'l-Kur'an

Ayetler ve sûreler arasında icmal-tafsil, umumîlik-hususîlik, aklîlik-hissîlik vb. alâka çeşitlerinden biriyle veya sebep-müsebbep, illet-mâlûl, benzerlik-zıtlık gibi zihnî bağlarla mâna irtibatını göstermek üzere kullanılmaktadır.

Kur'an'ın lafzı gibi tertibinin de mu'ciz olduğunu göstermeyi hedeflediği için münâsebâtü'l-âyât ve's-süver konusu i'câzü'l-Kur'ân ilmiyle de ilgilidir ve onun alt disiplini kabul edilmiştir.

Ebû Bekir İbnü'l-Arabî, Kur'ân-ı Kerîm'de âyetler arasındaki irtibatın son derece sağlam olduğunu, lafızlarının dizilişi ve mânalarının bütünlüğü itibariyle Kur'an'ın âdeta bir tek kelime gibi uyum taşıdığını ifade etmiştir.

12. HURÛF-I MUKATTA'A (Kesik Harfler):

Bazı surelerin başında birkaç harfin birleşmesinden meydana gelen rumuzlardır.

Tam bir âyet olup olmadıkları ihtilafli olan bu harfler, 27'si Mekkî, 2'si Medenî olmak üzere toplam 29 sûrenin başında bulunmaktadır.

28 harften oluşan Arap alfabesinin 14 harfiyle, 13 farklı şekilde düzenlenmiştir.

Bu harfler 1 ile 5 harften oluşur.

Hurufu Mukatta'a harfleri en fazla 5 harften oluşmuştur. "Kaf, Ha, Ya, Ayın, Sad"

Heca harfleri de denilmektedir.

13. Kur'anın Siyaki- Sibak (Âyetler ve Sureler arası münasebet)

Üslubundan öncesi ve sonrasındaki cümlelerle oluşturduğu uyum ve söylendiği ortamdan hareketle sözün maksadını ve gayesini anlamaya çalışmaktır.

Bir ayetin, kendisinden önceki veya sonraki ayetlerle oluşturduğu anlam bütünlüğüdür.

14. Sure Başlangıçları (Fevatihus-Suver)

- İnsanlara hitap ederken onların dikkatini çekecek ifadelerle söze başlamak önemli edebi sanatlar arasında kabul edilmektedir.
- Öyle ki her bir surenin hem ifade şekli hem de mana itibarıyla muhatabın dikkatini çekecek, adeta onu dinlemeye zorlayacak ifadelerle başladığı görülmektedir.

15. MUHKEM VE MÜTEŞABİH

- **Muhkem**, Delaleti açık, manası başka bir konuyla karışmayacak derecede net olan ve tek manası bulunan âyetlere muhkem denir.
- **Müteşabih** ise birden fazla manaya gelen ve bu manalardan bir tanesini tayin edebilmek için harici yani dışarıdan bir delile ihtiyacı olan ayetlerdir.

Hurufu mukatta harfleri gibi. Allah arşa istiva etti,

- Selef mezhebine göre Allah'ın müteşabih sıfatları bilinir gibi görünse de bu sıfatların Allah'a isnadı beşer açısından imkânsızdır. Bu durumda yapılması gereken şey bu sıfatların delaletlerini Allah'a havale etmektir. Sadece olduğu gibi inanmak ve mahiyetine ilişkin bir yorumda bulunmamak gerekir.

KUR'AN'IN LAFIZLARINA DAİR İLİMLER (ELFAZU'L- KURAN)

1. Hakikat ve Mecâz

- **Hakikat:** Bir kelimenin dilde konulduğu ilk ve temel anlamında kullanılmasıdır.
- **Mecâz:** Kelimenin, hakikî anlamıyla arasındaki bir ilgiden ve hakikî anlamın kastedilmesine engel olan bir karînedan dolayı hakikat anlamı dışında başka bir manada kullanılmasıdır.
- “Allah bitkileri yetiştirdi” cümlesinde yetiştirme eyleminin Allah’a isnadı hakikattir. Gerçekte bitkileri yetiştiren O’dur.
- Ancak “Bahar bitkileri yetiştirdi” cümlesinde yetiştirme işi bahara nispet edilmiştir. Hâlbuki gerçek yetiştiren Allah’tır bu sebepten bu ifade mecazdır.
- Resûlullah'ın (s.a.s) hanımlarının sorduğu, "**Hangimiz sana daha önce kavuşacağız?**" sorusuna "**eli en uzun olan**" şeklinde cevap vermesi onların da bu cevapla cömertliğin kastedildiğini anlaması Hz. Peygamber'in (s.a.s) günlük hayatında mecâzın yer aldığını göstermektedir.”

2. Kur'ân'daki Dar ve Geniş Anlamlı Lafızlar (Âmm ve Hâss)

- **Âmm:** Bir kullanımda sözlük anlamına uygun olarak bütün fertleri istisnasız bir şekilde kapsayan lafız demektir.
- Âmm lafzın hükmü, özel bir delille tahsîs edilmediği sürece kapsadığı fertler için kesin olarak geçerlidir.
- Umum İfade eden lafızların önemlileri şunlardır:
- “Tüm müminler kurtuluşa ermiştir” ayeti gibi.
- “Kim bir kötülük yaparsa onun cezasını görür” ayeti geneli kapsar.
- “Bu kitap, kendisinde hiçbir şüphe olmayan bir kitaptır” şüphe kelimesi gibi.
- **Hâss:** İlk vaz'da tek bir manaya veya sınırlı sayıdaki fertlere delalet eden lafız şeklinde tanımlanmaktadır.
- Hâssin hükmü, aksine bir delil olmadığı sürece kapsadığı sınırlı fertler için kesindir.
- Âmm lafız, kendisini tahsîs edecek kesin delil var ise, bu durumda kapsamı daralır. Buna “âmmın tahsîsi”; tahsîs edici delile de muhassıs denir.

3. VÜCUH VE NEZAIR

- **Vücûh:** Bir kelimenin farklı farklı ayetlerde ayrı manalara gelmesine el- Vücûh denir.
- Örneğin salat kelimesi; değişik ayetlerde “dua, istiğfar, namaz, ibadet, tapınma ve rahmet dileme” gibi anlamlarda kullanılmıştır.
- **Salat gibi örnek verebileceğimiz bazı kavramlar;** Salat, Hüda, Tağut, Islah, Zulüm, Af, Kaza, Hüda, Ruh, Rahmet gibi kelimelerdir.
- Şıklarda Vücuuh yoksa lafzı müşterektir. Lafzı Müşterek ile Vücuuh aynı anlamlardadır.
- Kur’an’da tek bir lafız hâlinde kullanılan ancak bağlamına göre birden çok anlama gelen kelimeler, “lafz-ı müşterek” olarak nitelenir.
- **En- Nezair:** Çeşitli birçok kelimenin aynı manayı ifade etmesidir.
- Cehennem” “nar” “sakar” “huteme” “cahim” gibi çeşitli lafızların aynı manayı ifade etmesine Tefsir ilminde en Nezair denir.

Resulullah Efendimizin Kur'an'ı Açıklama Yöntemleri

A) Mücmelin Tebyini

- ✓ Kendisinden ne kastedildiği kapalı olup, anlaşılması için ilave bir beyana, açıklamaya ihtiyaç duyan lafızdır. Gaybi, yaratılış, kıyamet gibi kapalı ifadelerin tefsir edilmesi buna örnektir.
- ✓ **“Haklı olmadıkça Allah’ın haram kıldığı cana kıymayınız”** ayetindeki mücmelliği peygamberimizin **“Allahtan başka ilah olmadığına ve benim Allah’ın resulü olduğuma iman eden hiçbir Müslüman kişinin kanı helal olmaz. Ancak şu üç şeyden birini yaparsa o zaman helal olur; adam öldürmek, evliyken zina etmek ve dinden çıkıp (irtidat) Müslümanlardan ayrılmak”** şeklindeki hadisi açıklamıştır.
- ✓ Meselâ **“Hayır! Bilakis onların işlemekte oldukları (kötülükler) kalplerini paslandırmıştır”** (Mutaffifîn 14) âyetinde mücmel ifade **kalplerin paslanmasıdır**.
- ✓ Hz. Peygamber (s.a.v) **kalplerin paslanmasına** neden olanın işlenen günahlar olduğunu açıklamıştır.

B. Mübhemin Tafsili

- ✓ **Mübhem:** İnsan, melek ve cin gibi varlıkların veya bir topluluk ya da kabilenin veyahut bir kelime ve nitelemenin Kur'ân'da açık değil de ism-i işâretler, ism-i mevsuller, zamirler, cins isimleri, belirsiz zaman zarfları ve belirsiz mekân isimleriyle zikredilmesi anlamına gelmektedir.
- ✓ **Tafsil ise** müphem lafızların anlam bakımından belirsizliğinin ve anlaşılmazlığının ortadan kaldırılmasıdır.
- ✓ “Namazlara, özellikle orta namaza devam edin...” ayetindeki orta namazdan neyin kastedildiği belli olmayıp farklı yorumlara açıktır ve mübhemdir. (anlamı kapalı)
- ✓ Peygamberimizin “*orta namaz ikindi namazıdır*” şeklindeki beyanı, ayeti anlaşılır hale getirmiştir.
- ✓ Mübhem lafızların açıklığa kavuşturulmasında belirleyici olan rivayetlerdir.
- ✓ Bundan dolayı sahabe kavilleri bağlayıcı görülmüştür.

C) Müşkilin Tavzihi

- ✓ Kur'an ayetleri arasında ilk bakışta var olduğu sanılan ihtilaf ve tenakuz durumuna denir.
- ✓ Bu durumları inceleyen ilme de **müşkilü'l-Kur'an** denir.
- ✓ **Müşkilin Tavzihi**, yani tezat gibi görünen hususların sünnet ile açıklığa kavuşturulması demektir.
- ✓ “İçinizden oraya (cehenneme) girmeyecek hiç kimse yoktur. Bu Rabbin üzerine (almış olduğu) kesinleşmiş bir hükümdür.” ayetinde herkesin istisnasız cehenneme gireceğine hükmedilmiştir.
- ✓ Birçok ayette ise Allah, “inanan ve iyi işler yapanları altından ırmaklar akan cennetine koyacağı” buyrulmaktadır. Dolayısıyla bu çelişki ortadan kalkmıştır. Bu gibi ayetleri Peygamberimiz anlaşılır hale getirmiştir.

D) Mutlakın Takyidi

- Mutlak, herhangi bir lafzın anlam yönüyle *kayıt altına alınmaması*, bir başka kelime ya da niteleme ile *belirginleştirilmemesi* demektir. Mutlak olarak kullanılmış bir lafzın belirgin hale getirilmesi '**takyid**' (*Kayıd*) olarak adlandırılır.
- **Meselâ** Artık Kur'ân'dan kolayınıza geleni okuyun" (Müzzemmil 20) âyetini, Hz. Peygamber'in, "Fatihatsız namaz olmaz" hadisi takyid ederek, namazda farz olan kıraâtın, Fâtiha sûresi olduğunu göstermektedir.
- Mesela "hırsızlık yapan erkek ve hırsızlık yapan kadının, yaptıklarına karşılık Allahtan bir ceza olarak elini kesin. Allah izzet ve hikmet sahibidir... "âyeti mutlak bir hüküm yani tam olarak belirginleşmemiş bir hüküm koymaktadır.
- Peygamberimiz bunu "Elini bilekten kesin" şeklinde beyan etmiş ve sınır koymuştur.
- Ayet bu şekilde belirginleşmemiş olsaydı belki de bilekten yukarisından kesilmiş olacaktı.

E) Umumun Tahsisi

- Lafız veya mana bakımından kapsamına giren **bütün** fertleri (umumu) kapsayan lafızdır.
- Kur'an'da kişinin ölmeden önce vasiyet etmesi gerektiği bildirilmiş ancak bunun miktarı ve vasiyet edilecek kişiler hususunda herhalde bir sınırlama getirilmemiştir.
- Hz. Muhammed, akrabalık bağıyla mirasta hak sahibi olanlara vasiyet miktarının malın üçte birinden fazla olamayacağını belirtmiş, böylece Efendimiz **tahsis** uygulaması ile ayetteki genel hükmü sınırlandırmıştır.

2024 DHBT LİSANS TEFSİR USULÜ

5. Kur'an-ı Kerim'deki pek çok ayet ve sure arasında bir bağlantı ve anlam ilişkisi söz konusudur. Örneğin "Öyle ise Ulu Rabbinin adını tesbih et." (Vakia, 56:96) ayetiyle biten Vakia Suresi'nden sonra gelen Hadid Suresi "Göklerde ve yerde bulunan her şey Allah'ı tesbih etmektedir." (Hadid, 57:1) ifadesiyle başlamaktadır. Âlimler, Hadid Suresi'ndeki her varlığın Allah'ı tesbih etmesi ifadesiyle bir önceki surede Allah'ı tesbih etmesi istenen insana misal verildiğini dile getirmişlerdir.

Bu parçada bahsedilen konu aşağıdaki Kur'an ilimlerinden hangisiyle doğrudan ilişkilidir?

- A) Münasebatü'l-Kur'an
- B) Müteşabihü'l-Kur'an
- C) Müşkilü'l-Kur'an
- D) Garibü'l-Kur'an
- E) İcazü'l-Kur'an

Cevap Anahtarı: A

2024 DHBT LİSANS TEFSİR USULÜ

6. Kur'an-ı Kerim'de kelimenin birden çok anlama gelmesi, zamirin veya atfın delaletinin bilinmemesi, ifadenin yeterince açık olmaması gibi sebeplerle kapalı ifadeler yer almaktadır. Bu tür ifadeler bazen Kur'an bazen de Hz. Muhammed tarafından açıklanmıştır. **Bunlara;**

- Bakara Suresi'ndeki "siyah iplik beyaz iplikten ayrılıncaya kadar" (Bakara, 2:187) ifadesini "fecir vaktinde" olarak açıklayan hadis,
- Fatiha Suresi'ndeki "din günü" ifadesini açıklayan "... din gününün ne olduğunu ah bir bilsen! O gün kimse kimseyi kurtaramaz. O gün bütün iş emir Allah'ındır." (Infitar, 82:17-19) ayeti,
- Bakara Suresi'ndeki "orta namaz" (Bakara, 2:238) ifadesini açıklayan Hz. Muhammed'in "Orta namaz ikindi namazıdır." Sözü örnek olarak verilebilir.

Bu parçada bahsedilen açıklayıcı ifadelere verilen isim aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Tahsis
- B) Mübeyyin
- C) Tekit
- D) Mutlak
- E) Mukayyet

Cevap Anahtarı: B

2024 DHBT ÖNLİSANS TEFSİR USULÜ

5. Kur'an'daki bazı emirlerin uygulanmasına ilişkin detaylar açıkça zikredilmediği için bu hususlar muhatabın zihninde kapalı kalabilir. Namazın emredilmesi buna örnektir. Ayetlerde namazın vakitleri, rekât sayıları, kılınış şekli, içinde okunacak Kur'an, dua vb. konularda bilgi yoktur. Hz. Muhammed: Beni nasıl namaz kılıyor görüyorsanız siz de öyle namaz kılın." Buyurmak suretiyle namazı emreden ayetlerdeki söz konusu kapalılığı, uygulamaları ile açık hâle getirmiştir.

Bu parçada bahsedilen örneklendirme aşağıdakilerden hangisi kapsamında değerlendirilir?

- A) Mübhemin tafsili
- B) Mutlakın takyidi
- C) Müşkilin tavzihi
- D) Mücmelin tebyini
- E) Umumun tahsisi

Cevap Anahtarı: D

2024 DHBT ÖNLİSANS TEFSİR USULÜ

6. İbn Abbas'tan rivayet edildiğine göre Ali b. Ebu Talib kendisini, Haricileri ikna etmek için gönderdiğinde ona şu hususu tembih etmişti: "Onlarla münakaşa ederken delil olarak Kur'an-ı Kerim'i gösterme. Çünkü onda birçok manaları ihtiva eden kelimeler vardır. Sadece sünnet ile fikirlerini teyit et."

Bu parçaya göre Hz. Ali'nin belirttiği hususla ilgilenen Kur'an ilmi aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Vücut ve nezair
- B) Kısasü'l-Kur'an
- C) Emsalü'l-Kur'an
- D) Aksamü'l-Kur'an
- E) Fedailü'l-Kur'an

Cevap Anahtarı: A

2024 DHBT ORTAÖĞRETİM TEFSİR USULÜ

6. Kur'an-ı Kerim'de yer alan "Bir de zararlı faaliyetlerde bulunmak, küfre yardım etmek, müminler arasına ayrılık sokmak için ve öteden beri Allah ve Resulüne karşı savaşanlara üs olsun diye bir mescit yapanlar vardır. Bunlar 'Bizim iyilikten başka hiçbir kasdımız yok.' diye de yemin ederler. Allah şâhitlik eder ki bunlar yalancıdır. Onun içinde asla namaz kılma..." (Tevbe, 9:107-108) ayeti münafıkların uzak yerlerde oturan Müslümanların Mescid-i Nebi'ye gelemediklerini iddia ederek bir mescid yaptıklarını üzerine vahy edilmiştir.

Bu parçada öne çıkan Kur'an ilmi aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Siyak ve sibak
- B) Sebeb-i nüzul
- C) Müşkilü'l-Kur'an
- D) Muhkem ve müteşabih
- E) Nasih ve mensuh

Cevap anahtarı: B

DİKAB 2023 TEFSİR USULÜ

6. "Altı üstüne gelmiş bir şehre uğrayan kimseyi (görmedin mi)? O 'Allah, burayı ölümünden sonra nasıl diriltecek (acaba)?' demişti. Bunun üzerine, Allah onu öldürüp yüzyıl ölü bıraktı, sonra diriltti ve ona sordu: 'Ne kadar (ölü) kaldın?' O, 'Bir gün veya bir günden daha az kaldım.' diye cevap verdi. Bakara, 2:259) ayetinde şehre uğrayan kişinin ismi açıkça söylenmemiş, yerine zamir kullanılmıştır.

Bu parçada bahsedilen hususu araştıran Kur'an ilmi aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Mübhematü'l-Kur'an
- B) Nasih ve mensuh
- C) Garibu'l-Kur'an
- D) Münasebatü'l-Kur'an
- E) Vücut ve nezair

Cevap Anahtarı: A

2024 DİKAB TEFSİR USULÜ

8. Tefsir ilmi geleneksel olarak Hz. Muhammed ile başlatılır. Onun Kur'an-ı Kerim'in anlaşılması ve yorumlanmasına dair sözleri ve yaptıkları, tefsirin temelini oluşturur. Dolayısıyla Hz. Muhammed'in ayetleri açıklamaya dair sözleri ve filleri Kur'an'ı en iyi açıklayan kaynak olarak gösterilebilir. Bu yöntem Kur'an'ın sünnet ile tefsiri olarak adlandırılır.

Bu yönteme aşağıdaki Kur'an ilimlerinden hangisinin daha az başvurması beklenir?

- A) Garibü'l-Kur'an
- B) Nasih ve mensuh
- C) Mücmel ve mübeyyen
- D) Esbab-ı nüzul
- E) Mübhematü'l-Kur'an

CEVAP ANAHTARI: A

2024 DİKAB TEFSİR USULÜ

9. Bazı âlimler Kur'an'da geçen ruh, sur ve dabbetü'l-arz gibi ifadelerin ne anlama geldiğinin tam olarak bilinemeyeceğini söyleyerek bu konuda yorum yapmaktan kaçınmıştır. Bazı âlimler ise mahiyeti bilinemese de bu tür ifadelerin mecazi olarak yorumlanması gerektiğini dile getirmiştir.

Bu parçada bahsedilen husus aşağıdaki Kur'an ilimlerinden hangisi kapsamında değerlendirilir?

- A) Müteşabihü'l-Kur'an
- B) Fevatihu's-süver
- C) Müşkilü'l-Kur'an
- D) Muhkematü'l-Kur'an
- E) Aksamü'l-Kur'an

CEVAP ANAHTARI: A

2024 DİKAB TEFSİR USULÜ

5. İşari tefsir türü, ayetlerin bir zahirî bir de bâtini yönü olduğunu varsayar. Bu varsayım doğrultusunda Kur'an ayetlerinin bir kısmının veya tamamının bâtini yönünü mükâşefe, ilham veya sezgi yollarından biriyle yorumlar. Bunu yaparken de çeşitli Kuran ilimlerinin konularından yararlanır.

Buna göre işari tefsir türünün aşağıdaki ilimlerin hangisinden daha az yararlanması beklenir?

- A) Emsalü'l-Kur'an
- B) Müteşabihü'l-Kur'an
- C) Huruf-i mukattaa
- D) Mecazü'l-Kur'an
- E) Esbab-ı nüzul

CEVAP ANAHTARI: E

2024 İHL TEFSİR USULÜ

8. Alimlere göre Kur'an'ın icaz yönleri arasında

- I. gaybi haberler içermesi,
- II. dili ve üslubu,
- III. müşkil ayetler barındırması,
- IV. tedrici olarak nazil olması

hususlarından hangileri yer almaktadır?

- A) I ve II
- B) I ve III
- C) I ve IV
- D) II ve IV
- E) III ve IV

Cevap Anahtarı: A

2024 İHL TEFSİR USULÜ

9. Bir ilahiyat fakültesi öğretim üyesi, Kur'an-ı Kerim okurken bazı ayetler arasında ilk bakışta çelişki gibi görülen ifadelerin bulunduğunu söyler. Müşkilü'l-Kur'an ilminin bu türden durumlarla ilgilendiğini bunu yaparken de çeşitli Kur'an ilimlerinden faydalandığını belirtir ve bu ilimlerin neler olduğunu açıklar.

Buna göre aşağıdakilerden hangisinin öğretim üyesinin açıkladığı ilimler arasında yer alması beklenmez?

- A) Nasih ve mensuh
- B) Tevilatü'l-Kur'an
- C) Fezailü'l-Kur'an
- D) Sebeb-i nüzul
- E) Vücut ve nezair

Cevap Anahtarı: C

2024 İHL TEFSİR USULÜ

10. Kur'an-ı Kerim'de neshin varlığı âlimler tarafından çokça tartışılmıştır. Neshi kabul etmeyen Ebu Müslim İsfahani gibi bazı âlimler bu hususu farklı bir kavramla açıklamıştır. Onlar, Kur'an'da yer alan herhangi bir hükmün hiçbir zaman ortadan kaldırılamayacağını ancak bazı durumlarda bir nassın anlam alanının daha sonra gelen bir nasla daraltılabileceğini bir kavramla açıklar.

Bu kavram aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Şaz
- B) Makasid
- C) Tahsis
- D) Takyid
- E) Garib

Cevap Anahtarı: C

2024 MBSTS TEFSİR USULÜ

12. Hz. Ebu Bekir "Her kitabın bir sırrı vardır. Allah'ın Kur'an'daki sırrı da sure başlarında yer alan harflerdir." **sözüyle aşağıdakilerin hangisini kastetmiştir?**

- A) Kameri harfleri
- B) Heca harflerini
- C) Vücuuh ve nezairi
- D) Garib ifadeleri
- E) Secavendleri

Cevap Anahtarı: B

2024 MBSTS TEFSİR USULÜ

13. İlahiyat fakültesi öğrencisi Hacer, tefsir dersinde anlamakta zorluk çektiği ayetler hakkında şu notları almıştır:

- Kıssalarda zamir ve ismi mevsul gibi ifadelerle değinilen kişi ve yerlerin isimleri nedir?
- Allah'ın meleklerle birlikte saf saf gelmesi nasıl anlaşılmalıdır?
- Birden çok anlama gelen ve farklı bağlamlarda kullanılan kelimelerin hangi anlamı tercih edilmelidir?

Hacer'in bu sorulara cevap bulabilmesi için müracaat etmesi gereken ilimler aşağıdakilerin hangisinde doğru sıralanmıştır?

- A) Mübhematü'l-Kur'an - mücmel ve mübeyyen - müşkilü'l-Kur'an,
- B) Garibü'l-Kur'an - müşkilü'l-Kur'an - vücuh ve nezair
- C) Garibü'l-Kur'an- mücmel ve mübeyyen - hakikat ve mecaz
- D) Mücmel ve mübeyyen - müteşabihü'l-Kur'an – hakikat ve mecaz
- E) Mübhematü'l-Kur'an - müteşabihü'l-Kur'an - vücuh ve nezair

Cevap Anahtarı: E

2025 MBSTS TEFSİR USULÜ

10. “Cumartesi yasağını çiğneyip bu yüzden kendilerine ‘Aşağılık maymunlar olun!’ dediklerimizi elbette bilmektesiniz.” (Bakara, 2:65) ayetini Mücahid b. Cebr “Bu ayette kastedilen onların cisimlerinin değişmesi değil kalplerinde olan değişikliktir. Bu onların maymun nefisli insanlar olarak kalmasıdır.” şeklinde yorumlamıştır.

Mücahid b. Cebr’in bu ayeti yorumlamasıyla ilgili aşağıdakilerden hangisi söylenebilir?

- A) Bilimsel verilerle izah etmiştir.
- B) Sahabe kavliyle açıklamıştır.
- C) Mezhebî bakışla değerlendirmiştir.
- D) Ayeti başka bir ayetle tefsir etmiştir.
- E) Mecaz olarak yorumlamıştır.

Cevap Anahtarı: E

2025 MBSTS TEFSİR USULÜ

11. Tefsir ilminin erken dönemde gelişen meselelerinden biri nesihtir. Nitekim bazı ayetlerin, sonradan inen ayetler tarafından neshedildiğine dair selef âlimlerinden rivayetler nakledilmiştir. Bazı tâbiîn âlimlerince de *en-Nâsîh ve'l-mensuh* adıyla eserler neşredilmiştir. Zamanla gelişme gösteren nesih konusu ve literatürü diğer Kur'an ilimlerinin gelişmesine katkı sağlamıştır.

Buna göre nesih ilminin aşağıdakilerden hangisinin gelişiminde daha etkili olduğu söylenebilir?

- A) Emsalü'l-Kur'an
- B) Kasasü'l-Kur'an
- C) Vücuḥ ve nezair
- D) Fevâtihu's-süver
- E) Mekkî - Medenî

Cevap Anahtarı: E

2025 MBSTS TEFSİR USULÜ

12. Bazı müfessirler ayetlerdeki lafızları kendi bakış açılarına göre yorumlamaya çalışmıştır. Şia'nın önde gelen âlimlerinden İbnü'l-Mutahhar el-Hillî de Hz. Ali'nin imametinin nassla belirlenmiş olduğu şeklindeki görüşünü delillendirirken bazı ayetleri tevil etmiştir. "... Her kavim için de bir yol gösteren vardır." (Ra'd, 13:7) ayetindeki yol gösterici manasına gelen "hâdî" ifadesini Hz. Ali şeklinde yorumlamıştır.

Hillî yaptığı bu yorumda aşağıdaki Kur'an ilimlerinin hangisinden yararlanmıştı?

- A) Garîbü'l-Kur'an
- B) Vücut ve nezair
- C) Müşkilü'l-Kur'an
- D) Mühemetü'l-Kur'an
- E) Müteşâbihü'l-Kur'an

Cevap Anahtarı: D

2024 MBSTS TEFSİR USULÜ

10. Tefsir alanında doktora yapan bir araştırmacı, Kadı Abdülcebbar'a ait Müteşabihü'l-Kur'an adlı eseri incelemiş ve bu tefsirde öne çıkan bazı hususları not almıştır.

Aşağıdakilerden hangisi bu araştırmacının not aldığı hususlar arasında gösterilemez?

- A) İnanç konuları üzerinde yoğunlaşılması,
- B) Rivayetlere ihtiyatlı yaklaşılması
- C) Müteşabihlerin yorumlanmasından kaçınılması
- D) Akılcı bir anlayışın benimsenmesi
- E) Kur'an'ı Kur'an'la açıklama yöntemine başvurulması

Cevap Anahtarı: C

DİKAB 2023 TEFSİR USULÜ

7.

- "O, gökten bir su indirmiştir de vadiler kendi miktarlarıncı sel olmuştur. Sel de yüze çıkan bir köpük yüklenip götürmüştür. Bir ziynet veya meta aramak için ateşte üzerine (körükleyip) yaktıkları şeylerden (madenlerden) de bunun gibi bir köpük (posa) hâsil olur. İşte Allah, hak ile batılı böyle çarpıştırır. Ama köpük atılır gider. İnsanlara fayda verecek olan şeye gelince işte bu, yeryüzünde kalır..." (Rad, 13:17)
- "Güneş'e ve onun aydınlığına andolsun, onu izlediğinde Ay'a andolsun, onu ortaya çıkardığında gündüze andolsun, onu bürüdüğünde geceye andolsun, göğe ve onu bina edene andolsun, yere ve onu yayıp döşeyene andolsun." (Şems, 91:1-6)

Verilen ayetleri doğru anlamak isteyen bir kişinin müracaat etmesi gereken Kur'an ilimleri aşağıdakilerin hangisinde sırasıyla verilmiştir?

- A) Aksamü'l-Kur'an - Vücut ve nezair
- B) İcazü'l-Kur'an - Nasih ve mensuh
- C) Emsalü'l-Kur'an - Aksamü'l-Kur'an
- D) İ'cazü'l-Kur'an - Vücut ve nezair
- E) Emsalü'l-Kur'an - İ'cazü'l-Kur'an

Cevap Anahtarı: C

TEFSİR USULÜ 2023 İHL

9. Tefsir dersinde Kur'an ilimleri konusunu işleyecek olan öğretmen, dersin başında tahtaya şu ayetleri yazar:

- "De ki: Andolsun, insanlar ve cinler bu Kur'an'ın bir benzerini getirmek üzere toplansalar ve birbirlerine de destek olsalar yine onun benzerini getiremezler." (İsra, 17:88)
- "Eğer kulumuza (Muhammed'e) indirdiğimiz (Kur'an) hakkında şüphede iseniz haydi onun benzeri bir sure getirin ve eğer doğru söyleyenler iseniz Allah'tan başka şahitlerinizi çağırın (ve bunu ispat edin)." (Bakara, 2:23)

Buna göre öğretmenin aşağıdaki Kur'an ilimlerinin hangisinden bahsetmesi beklenir?

- A) Nasih ve mensuh
- B) İ'cazü'l-Kur'an
- C) Mübhematü'l-Kur'an
- D) Mücmel ve mübeyyen
- E) Fezailü'l-Kur'an

Cevap Anahtarı: B

TEFSİR USULÜ 2023 İHL

8. Kur'an-ı Kerim'de çeşitli anlamlarda kullanılan kelimeler bulunmaktadır. "...O hâlde, kim tağutu tanımayıp Allah'a inanırsa kopmak bilmeyen sapasağlam bir kulpa yapışmıştır..." (Bakara, 2:256); "Andolsun biz, her ümmete 'Allah'a kulluk edin, tağuttan kaçının.' diye peygamber gönderdik..." (Nahl, 16:36) gibi farklı ayetlerde geçen tağut kelimesi bu duruma örnek verilebilir. Söz konusu kelime; müfessirlerce geçtiği ayetlerde "şeytan", "nefis", "put" gibi çeşitli şekillerde açıklanmıştır.

Bu parçada bahsedilen hususu inceleyen Kur'an ilmi aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Mübhematü'l-Kur'an
- B) Mücmel ve mübeyyen
- C) Aksamü'l-Kur'an
- D) Fezailü'l-Kur'an
- E) Vücuḥ ve nezair

Cevap Anahtarı: E

TEFSİR USULÜ 2023 İHL

10. Çeşitli sebeplerden dolayı Kur'an ayetleri arasında ihtilaf ve çelişki gibi görünen hususlar bulunmaktadır. Bu konu Kur'an ilimlerinden müşkilü'l-Kur'an kapsamında ele alınmakta ve ihtilaf olarak görülen durumun nedenlerine yönelik çeşitli gerekçeler ileri sürülmektedir.

Aşağıdakilerden hangisi bu gerekçelerden biri değildir?

- A) Tekit edatlarının birbirinin yerine kullanılması
- B) Müşterek lafızların kullanılması
- C) Bir oluşumun farklı aşamalarının bulunması
- D) Kıraat farklılıkları
- E) Hakiki veya mecazi mana ihtimali

Cevap Anahtarı: A

DHBT 2022 ORTAÖĞRETİM TEFSİR USULÜ

4. Kur'an ilimleri Kur'an'ın anlaşılmasına katkı sağlamaktadır. Bu kapsamda Kur'an'da bulunan yabancı dillerden geçmiş kelimeler, farklı ve birden çok anlama gelmesi muhtemel kelimeler, sure başlarında yer alan heca harfleri ve ilk bakışta birbiriyle çelişiyormuş gibi görünen ayetler ayrı ayrı başlıklar hâlinde incelenmektedir.

Bu parçada aşağıdaki Kur'an ilimlerinden hangisine değinilmemiştir?

- A) Vücut ve nezair
- B) Garibu'l-Kur'an
- C) Huruf-i mukattaa
- D) Müşkilü'l-Kur'an
- E) Esbab-i nuzul

CEVAP ANAHTARI: E

8. Farklı dillerden bazı kelimelerin Kuran'da yer aldığını belirten bir araştırmacı, Nuh suresinde ilah adı olarak geçen Vedd ile Süva tabirlerinin Hint menşeli olduğu iddiasında bulunmaktadır. Ona göre bu tabirler Sanskritçede "bilge, hikmet" manasına gelen "veda" ile "yüce, güçlü" anlamındaki Şiva" kelimelerinden türemiştir. Bu kanaatin aksine sözü edilen ilahların Nuh Peygamber'in kavminin taptığı putların adları olduğu şeklindeki değerlendirmeler daha ağır basmaktadır.

Bu parçada bahsedilen durumu inceleyen Kur'an ilmi aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Vücut ve nezair
- B) İcazul'l-Kur'an
- C) Nasih ve mensuh
- D) Müşkilü'l-Kur'an
- E) Garibü'l-Kur'an

Cevap Anahtarı: E

11. Kur'an-ı Kerim'de tam olarak ne kast edildiği açık bir şekilde belli olmayan bazı ifadeler söz konusudur. Örneğin, Bakara Suresi 228. ayette geçen ve boşanmış kadınların beklmeleri gereken süreyi ifade etmek üzere kullanılan kur'u' kelimesinin hayız ve temizlik şeklinde iki farklı anlama gelmesi muhtemeldir. Bunlardan hangisinin doğru olduğu; ancak bir başka ayet, hadis veya âlimlerin açıklamaları sayesinde anlaşılabilir.

Bu durum aşağıdaki Kur'an ilimlerinin hangisi kapsamında değerlendirilmektedir?

- A) Mubhematu l-Kur'an
- B) Garibu'l-Kuran
- C) Mücmel ve mübeyyen
- D) Nasih ve Mensuh
- E) İ'cazül-Kur'an

Cevap Anahtarı: C

9. Kur'an-ı Kerimde insanın topraktan, balçıktan, cıvık çamurdan, kupkuru balçıktan yaratıldığı şeklinde birbirinden farklı ifadeler yer almaktadır. Bu ayetlere bakıldığında insanın hangi maddeden yaratıldığı konusunda ilk bakışta bir tezat varmış gibi gözükmemektedir. Ancak konu ile doğrudan ve dolaylı olarak ilgili ayetlere geniş bir perspektiften bakıldığında bunun bir tezat olmadığı, bilakis söz konusu ayetlerin insanın yaratılışının çeşitli aşamalarına işaret ettiği görülmektedir.

Bu tür anlatımlar aşağıdaki Kur'an ilimlerinden hangisi kapsamında incelenmektedir?

- A) Mübhematü'l-Kur'an
- B) Müşkilü'l-Kur'an
- C) Aksamü'l-Kur'an
- D) Garibü'l-Kur'an
- E) İcazü'l-Kur'an

Cevap B

TEFSİR USULÜ 2023 MBSTS

4. Kur'an-ı Kerim'de bazı hükümler bir anda değil aşama aşama gelmiştir. Örneğin faiz, tek bir seferde değil,

- "İnsanların malları içinde artsın diye faizle her ne verirsiniz, Allah katında artmaz. Ama Allah'ın hoşnutluğunu isteyerek her ne zekât verirsiniz; işte bunu yapanlar sevaplarını kat kat arttıranlardır." (Rum, 30:39)
- "Ey iman edenler! Kat kat arttırılmış olarak faiz yemeyin. Allah'a karşı gelmekten sakının ki kurtuluşa eresiniz." (Al-i İmran, 3:130)
- "Faiz yiyenler, ancak şeytanın çarptığı kimsenin kalktığı gibi kalkarlar. Bu, onların 'Alışveriş de faiz gibidir.' demelerinden dolayıdır..." (Bakara, 2:275)

ayetlerinin nüzülü ile tedrici olarak yasaklanmıştır.

Aşağıdaki yasaklardan hangisinde benzer bir durum olduğu söylenebilir?

- A) Domuz eti
- B) Kumar
- C) İçki
- D) Hırsızlık
- E) İftira

CEVAP ANAHTARI: C

TEFSİR USULÜ 2023 MBSTS

7. Kur'an-ı Kerim'de genellikle ana hatlarıyla değinilen ibadete ve muamelata ilişkin hususların ayrıntıları Hz. Muhammed'in sünneti ve âlimlerin içtihatları sayesinde açıklığa kavuşmuştur.

Aşağıdakilerin hangisi bu şekilde açıklığa kavuşan hususlara örnek verilemez?

- A) Hangi mallardan zekât verileceği
- B) Kurban edilecek hayvanların fiziksel özellikleri
- C) Orucun hangi durumlarda bozulacağı
- D) Yemin bozmanın kefareti
- E) Gusül abdestinin nasıl alınacağı

CEVAP ANAHTARI: D

TEFSİR USULÜ 2023 MBSTS

12. Her dilde olduğu gibi Arapça'da da eş sesli ve eş anlamlı kelimeler vardır. Dilin bu özelliği Kur'an'a da yansımıştır. Örneğin "af" kelimesi bağışlama, harcamada orta yolu tutma ve ihsanda bulunma gibi farklı manalara gelmektedir. Bu nedenle bu tür kelimelerin geçtiği ayetlerin doğru anlaşılabilmesi için hangi anlamda kullanıldığının bilinmesi gerekir.

Bu parçada bahsedilen husus aşağıdaki ilim dallarından hangisiyle ilişkilidir?

- A) Münasebatü'l-Kur'an
- B) Vücuhu'l-Kur'an
- C) Müteşabihü'l-Kur'an
- D) Garibü'l-Kur'an
- E) Aksamü'l-Kur'an

Cevap Anahtarı: B

TEFSİR USULÜ 2023 MBSTS

13. Hz. Aişe'nin şöyle dediği rivayet edilmiştir: "Allah Resulü bir rahatsızlık duyduğu zaman kendi üzerine muavvizat surelerini okur, üflerdi. Hastalığı şiddetlendiği zaman ise ona ben okur ve onun elinin bereketini ümit ederek kendi eliyle onu mesh ederdim."

Bu rivayet aşağıdaki Kur'an ilimlerinden hangisiyle ilgilidir?

- A) Fezailü'l-Kur'an
- B) Esbabü'n-nüzul
- C) İcazü'l-Kur'an
- D) Üslubü'l-Kur'an
- E) Kasasü'l-Kur'an

Cevap Anahtarı: A

7. Müfessir, Kur'an'ı yorumlarken birçok hususa dikkat etmelidir. Önce ayetlerde ism-i işaret, ism-i mevsul, sıfat ve benzeri ifadelerle nitelenen kişi ve mekânların delaletleri hakkında bilgi vermeli, varsa ayetin inmesine neden olan hususlara değinmelidir. Sonrasında ayetler arasındaki anlamsal ve metinsel ilişkiyi ele almalıdır. Aralarında çelişki olduğu izlenimi veren ayetleri tefsir ederken hassas davranmalı ve anlamları sadece nakille bilinebilecek ayetleri yorumlamak için çabalamamalıdır.

Bu parçada aşağıdaki Kur'an ilimlerinden hangisine değnilmemiştir?

- A) Mübhematü'l Kur'an
- B) Aksamü'l-Kur'an
- C) Esbab-ı nüzul
- D) Münasebatü'l-Kur'an
- E) Müşkilü'l-Kur'an

Cevap Anahtarı: B

5. Hz. Muhammed (s.a.v), nazil olan ayetler hakkında bazen doğrudan bazen de sahabeden birinin sorusu üzerine açıklama yapmıştır. Bu kapsamda Kur'an'da açıkça bildirilmeyen, zamir ve cins isimlerle ifade edilen kişi ve yerler hakkında bilgi vermiş, anlam kapalılıklarından veya çok anlamlılıktan kaynaklanan belirsizliği ortadan kaldırmıştır. Ayrıca hükmü ortadan kalkan hususları bildirmiş ve farklı ayetler arasında ilk bakışta varmış gibi görünen zıtlıkları açıklayarak gidermiştir.

Bu parçada Hz. Muhammed'in aşağıdaki Kur'an ilimlerinden hangisine dair açıklama yaptığından bahsedilmemiştir?

- A) Müşkilü'l-Kur'an'a
- B) Mücmel ve mübeyyen'e
- C) Garibu'l-Kur'an'a
- D) Mübhematü'l-Kur'an'a
- E) Nasih ve mensuh'a

CEVAP ANAHTARI: C

10. İmam hatip Lisesi öğrencisi Merve, öğretmeninin tavsiyesiyle Kur'anı kerimin metnini ve mealini karşılaştırmalı olarak okumaktadır. Bu sırada kafasına takılan hususları araştırmak üzere notlar almaktadır. Notlarından bazıları şunlardır:

- Kimi ayetlerde şefaatin sadece Allah'a ait olduğu, kimi ayetlerde ise başka varlıklara da şfaat hakkı verileceği ifade ediliyor. Zahiren görünen bu çelişkinin sebebi ne olabilir?
- Kimi ayetlerde bahsedilen olaylarda isimleri zikredilmeyen kişiler kimlerdir?
- Kuran'da yer alan bazı kelimelerin Arapça olup olmadığını nereden öğrenebilirim?
- Bazı ayetlerde farklı anlamlarda kullanılan kelimelerle ilgili hangi kaynaktan bilgi edinebilirim?

Bu sorulara cevap ararken Merve'nin aşağıdaki kuran ilimlerinden hangisine müracaat etmesi gerekmez?

- A) Müşkilü'l – kuran
- B) Aksamü'l – kuran
- C) Garibü'l – kuran
- D) Mübhematü'l – kuran
- E) Vücuah ve nezair

CEVAP ANAHTARI: B

7.

- Kuran'da yer alan belirsiz ifadelerin kime veya neye işaret ettiğini inceler.
- Başka dillerden Arapçaya geçmiş ve az kullanılan Kur'an kelimelerini araştırır.
- Eş sesli ve eş anlamlı kelimeleri ele alır.
- Gerçek anlamı dışında kullanılan kelimeleri inceler.

Bu açıklamalarda aşağıdaki Kur'an ilimlerinden hangisiyle ilgili bilgiye yer verilmemiştir?

- A) Vücut ve nezair
- B) Mecazül-Kuran
- C) Garibül-Kuran
- D) Mübhematül-Kuran
- E) Münasebatul-Kuran

Cevap Anahtarı: E

2024 İHL TEFSİR USULÜ

13. Hadis tarihinde

- hadis terimlerini mantık ilmi çerçevesinde tanımlayan,
- kendinden sonra yazılan hadis usulü eserleri açısından dönüm noktası olarak kabul edilen
- Ulumu'l-hadis isimli eseri yazan,
- hadis fetvalarıyla ilgili literatürün ilk örneği olan Fetava ve Mesail adlı eseri ile tanınan

âlim aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Nevevi
- B) Hatib el-Bağdadi
- C) İbn Hacer el-Askalani
- D) İbnü's-Salah eş-Şehrezuri
- E) Suyuti

Cevap Anahtarı: D

